

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра світової економіки

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Формування міжнародного іміджу країни у вимірі її інвестиційної
привабливості»**

(на матеріалах Міністерства закордонних справ України, м. Київ)

Студента 2 курсу, 1м групи,
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Міжнародна
економіка»

Воцана Віктора
Вадимовича

_____ *підпис*

Науковий керівник
доктор економічних наук,
професор

Онищенко Володимир
Пилипович

_____ *підпис*

Гарант освітньої
програми
кандидат економічних наук,
професор

Кудирко Людмила
Петрівна

_____ *підпис*

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ.....	6
1.1. Оцінка міжнародного іміджу та інвестиційної привабливості України.....	6
1.2. Аналіз динаміки та структури іноземного інвестування в Україну.....	13
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ВПЛИВУ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ.....	21
2.1. Оцінка факторів впливу зовнішнього середовища на динаміку та структуру інвестиційних потоків до України.....	21
2.2. Аналіз ефективності залучення іноземних інвестицій в Україну.....	28
Висновки до розділу 2.....	34
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ У ВИМІРІ ЇЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ.....	35
3.1. Пріоритетні напрями політики щодо підвищення привабливості України для іноземних інвесторів.....	35
3.2. Прогнозна оцінка наслідків запровадження запропонованих заходів у міжнародних інвестиційних відносинах України з іншими державами.....	41
Висновки до розділу 3.....	46
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	51
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми. Інтенсифікація глобалізаційних процесів, що є головною закономірністю розвитку світової господарської системи, чинить різний вплив на функціонування національних соціально-економічних систем. Враховуючи сказане, особливо актуальною стає проблематика встановлення значення певної національної економіки у глобальній економічній системі, що розвивається. Найбільш універсальною формою виявлення значення національної економіки у системі світогосподарських відносин слід вважати існуючий міжнародний імідж держави.

Особливою важливою проблемою створення позитивного міжнародного іміджу представляється для держав, які знаходяться на стадії ринкових перетворень. Отже, для цих країн зростає негативна небезпека примусових глобалізаційних проявів, таких як насадження несучасних технологічних процесів, низьких життєвих стандартів, нераціональне використання природних ресурсів й нехтування екологічними проблемами. Розвиток сприятливого міжнародного іміджу держави, що є способом зростання її міжнародної конкурентоздатності, також, формує підвищення значення системи національної безпеки й розвиток відмінної національної ідентичності.

В нашій країні процес створення сприятливого міжнародного іміджу знаходиться на початковій фазі та визначається недостатнім рівнем фінансового й організаційного державного забезпечення. Цілеспрямовано створений позитивний міжнародний імідж України забезпечуватиме зростання інвестиційної привабливості держави, конкурентоздатності товарів і послуг, рівноправному вливанню у світогосподарську систему міжнародних зв'язків й надасть змогу обійняти провідне місце в розвитку цивілізації, що і виявляє актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень. В останні десятиріччя теоретико-методологічні та організаційно-прикладні проблеми створення міжнародного іміджу держав були об'єктом наукових досліджень багатьох зарубіжних й

українських науковців. Теоретичні основи розвитку міжнародного іміджу держави розкрито в працях таких зарубіжних авторів як: Д. Аакер, С. Анхольт, С. Аскегард, К. Асплунд, С. Блек, Б. Ванекен, Г. Гер, Ж.-Н. Капферер, К. Келлер, І. Клеппе, Ф. Котлер, І. Мартін, А.А. Нагашима, В. Олінс, Н. Пападопулос, І. Рейн, А. Салліван, Д. Хайдер, Л. Хеслоп, С. Холл, Т. Шимп, С. Шарм та ін. Певні аспекти цієї проблеми висвітлені у працях вітчизняних авторів: В.А. Вергуна, Е.А. Галумова, К. Грідіна, О.П. Горбушиної, А.О. Задоя, Ю.Б. Кашлева, В. Королько, Л.А. Мороз, О. Панкрухіна, Ю. Палехи, Г. Почепцова, А.О. Старостіної, К.А. Хачатурова, Т.М. Циганкової, та ін. Разом з тим, нині не існує єдиного наукового підходу до дослідження проблем розвитку міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості. Все це обумовлює актуальність цієї проблеми для сучасної економічної науки.

Мета випускної кваліфікаційної роботи полягає в поглибленні теоретичних підходів та розробці прикладних рекомендацій щодо формування міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості для рівноправного входження у систему світогосподарських зв'язків.

Відповідно до мети автором були поставлені такі *завдання*:

- здійснити оцінку міжнародного іміджу та інвестиційної привабливості України;
- провести аналіз динаміки та структури іноземного інвестування в Україну;
- здійснити оцінку факторів впливу зовнішнього середовища на динаміку та структуру інвестиційних потоків до України;
- виконати аналіз ефективності залучення іноземних інвестицій до України;
- обґрунтувати пріоритетні напрями політики щодо підвищення привабливості України для іноземних інвесторів;
- представити прогнозну оцінку наслідків запровадження запропонованих заходів у міжнародних інвестиційних відносинах України з іншими державами.

Об'єктом дослідження є процес формування міжнародного іміджу

України у вимірі її інвестиційної привабливості.

Предметом дослідження є теоретичні засади й прикладні підходи щодо формування міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є історико-логічний та системний підходи до аналізу економічних явищ і процесів у міжнародному середовищі. Методи порівняльного й системного аналізу та синтезу, наукових узагальнень, методи єдності історичного і логічного використані при дослідженні факторів формування іміджу та бренду країни, індукції і дедукції стали основою для проведення досліджень умов формування інвестиційної привабливості країни. Серед специфічних методів: метод ринкових досліджень – для визначення і аналізу умов розвитку інвестиційного клімату, що представило здатність ідентифікувати позитивні й негативні чинники впливу на створення міжнародного іміджу України.

Наукова новизна одержаних результатів. Найбільш вагомими результатами, що відображають особистий внесок автора, виявляються у такому:

- здійснено оцінювання факторів формування міжнародного іміджу України з позиції їх впливу на розвиток інвестиційної привабливості країни;
- розроблено систему заходів щодо розвитку провідних напрямів державної політики щодо зростання привабливості національної економіки для іноземних інвесторів.

Практичне значення одержаних результатів. Основні висновки та практичні рекомендації випускної кваліфікаційної роботи можуть бути застосовані в практиці для забезпечення ефективності залучення прямих іноземних інвестицій у розвиток економіки в Україні.

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи складає 55 сторінок. Список використаної літератури налічує 50 джерел. Робота містить 10 додатків.

РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ

1.1. Оцінка міжнародного іміджу та інвестиційної привабливості України

Найбільш узагальненою формою виявлення значення економіки України в міжнародній господарській системі вважається сформований міжнародний імідж нашої країни. Актуального значення проблема формування сприятливого міжнародного іміджу виявляється для країн, які перебувають на стадії ринкової трансформації. Для цих країн в процесі їхнього зростання зростає небезпека негативних проявів глобалізаційних факторів, таких як зростання екологічних проблем, ресурсне виснаження, передавання у використання морально застарілих технологій та нав'язування низьких життєвих стандартів [6, с.33].

Створення позитивного міжнародного іміджу нашої країни, який водночас являється засобом зміцнення її міжнародної конкурентоздатності, також, створює передумови для збереження внутрішньої національної ідентичності й розвитку привабливого клімату для іноземного інвестування в державі [17, с.159].

Розвиток та утримування статусу держави з привабливим міжнародним інвестиційним кліматом стає можливим, зокрема при умов стабільного макроекономічного становища в державі, новітньої законодавчої бази й скоординованої взаємодії всіх державних владних органів. Дослідження засвідчили, що головними напрямками розвитку позитивного національного інвестиційного іміджу в останніми роками є ті, що наведені на рис. 1.1.

Сприятливі зрушення у правотворчому процесі, що надали можливість значно підвищити інвестиційний клімат в Україні розпочалися з ухваленням Верховною Радою України ряду кодексів, що є базовими нормативно-правовими актами, які призвані врегулювати відносини у різних суспільних сферах, в тому числі із розвитком іноземного інвестування [7].

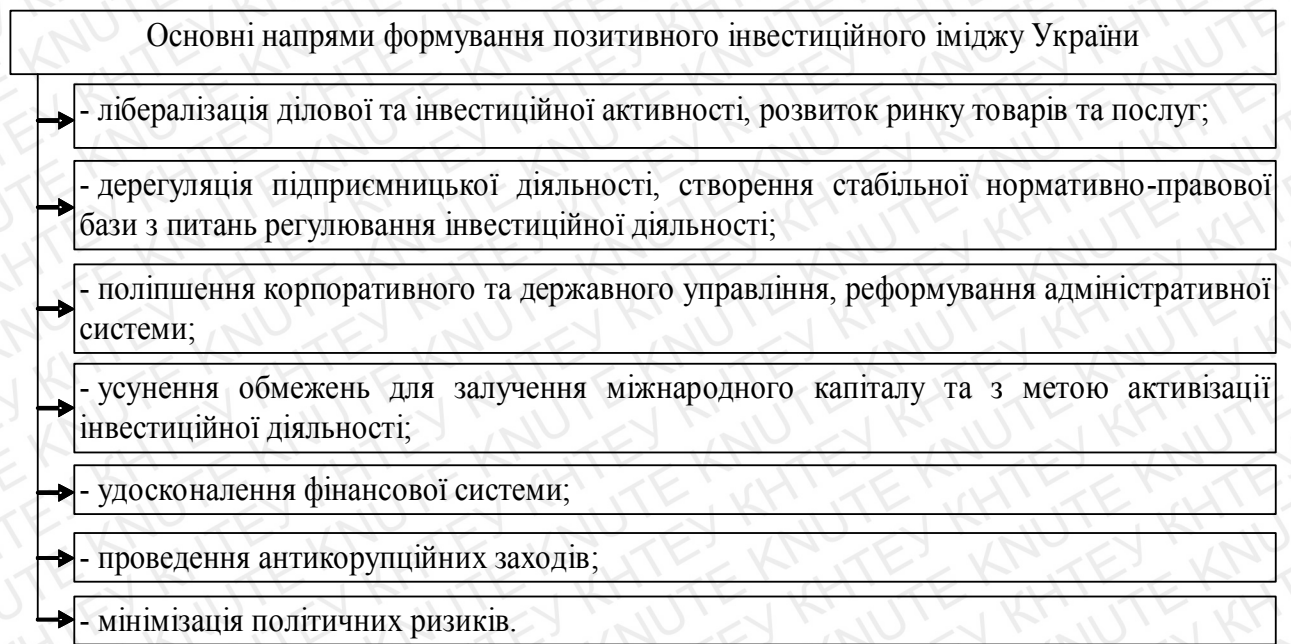

Рис. 1.1. Напрями формування інвестиційного іміджу України [22, с.87]

Слід відзначити, що з 2001 року ВРУ ухвалила Цивільний, Господарський, Митний, Земельний та Бюджетний кодекси України, що значною мірою вплинуло на зростання рейтингу держави як інвестиційно привабливої країни.

Нині, проблематика реалізації національної інвестиційної політики, в тому числі і щодо залучення іноземних інвестицій, регламентується численними законодавчо-правовими актами. До таких документів слід віднести Угоди між Урядом України та Урядами інших провідних держав у сферах сприяння та взаємного захисту іноземних інвестицій, Господарський кодекс України, Закони України „Про інвестиційну діяльність”, „Про режим іноземного інвестування”, „Про захист іноземних інвестицій на Україні” та закони України про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку у відповідних регіонах України тощо.

Оскільки основними недоліками формування інвестиційного іміджу нашої країни більшість науковців та фахівців вважають недосконалість правової бази, питання надходження іноземних інвестицій в нашу державу з позиції отримання короткострокових й довгострокових ефектів потрібно розглядати у відповідності до етапів розвитку законодавчо-правової бази іноземного

інвестування в Україну (рис. 1.2).

Етап розвитку іноземного інвестування	Проблеми інвестиційної привабливості в Україні з точки зору надходження іноземних інвестицій	
	довгострокових ефектів	короткострокових ефектів
Перший (1991-1992 рр.)	Максимальне усунення держави від регулювання інвестиційної діяльності. Зловживання реальних та «псевдо-інвесторів» податковими та дозвільними пільгами, зокрема, у спеціальних економічних зонах.	Стихийне використання інструментів заохочення іноземних інвестицій. Нечіткість або відсутність нормативно-правових актів з регулювання багатьох сфер господарської, соціальної, адміністративної та іншої діяльності.
Другий (1993-1996 рр.)	Істотне погіршення інвестиційного клімату	Часткова делібералізація умов інвестування та погіршення внаслідок цього інвестиційного клімату. Необхідність державної реєстрації інвестицій. Встановлення мінімального розміру інвестицій.
Третій (1997-1999 рр.)	Визнання порушення Україною принципу незворотності закону у часі (стосовно скасування пільг інвесторам на попередньому етапі).	Практично не було.
Четвертий (2000-2009 рр.)	Суперечливий характер більшості прийнятих у цей період нормативно-правових актів, що призвело до необхідності внесення до них подальших змін і доповнень. Скасування 50% обов'язкового продажу валюти на українському ринку.	Скасування пільг, закріплених попереднім законодавством про іноземні інвестиції. Закріплення національного режиму для валютного та податкового регулювання по відношенню до іноземних інвесторів. Неврегульованість корпоративних відносин в Україні.
П'ятий (2010р .- до цього часу)	Зниження інвестиційної привабливості України та ускладнення організаційно-правових умов ведення бізнесу. Економічна й політична нестабільність у країні.	Застосування тимчасових інструментів впливу на іноземне інвестування. Неможливість включати деякі види витрат до податкового обліку. Нерівнозначний підхід до застосування ПДВ для окремих галузей.

Рис. 1.2. Головні недоліки та проблеми стфорення міжнародного іміджу з позиції інвестиційної привабливості України [45, с.48]

Дані рис. 1.1 засвідчують, що на протязі усього часу здійснення іноземного

інвестування в економіку нашої держави проблеми та недоліки, що характеризують даний процес, виявлялися практично незмінними та повністю відповідають виявленим фахівцями оцінкам. Відмінності на кожному з етапів мали характер, в осовному, скасування й створення пільгових умов мобілізації іноземних інвестицій. Це, головним чином, впливало на інвестиційні обсяги та динаміку, та водночас, на отримання довгострокових й короткотермінових ефектів [45, с.49].

Нині Україна знаходиться в неоднозначній політико-економічній ситуації, що взола свій зтяжний початок з середини 2014 року. Тому причиною була агресивна політика Росії, анексія Криму та військові дії на сході країни. За таких умов формування позитивного бізнес-середовища вважається однією з визначальних задач, що постає перед країною сьогодні [25, с.9].

Для України необхідність посилення інвестиційного іміджу обумовлена низкою причин (рис. 1.3).

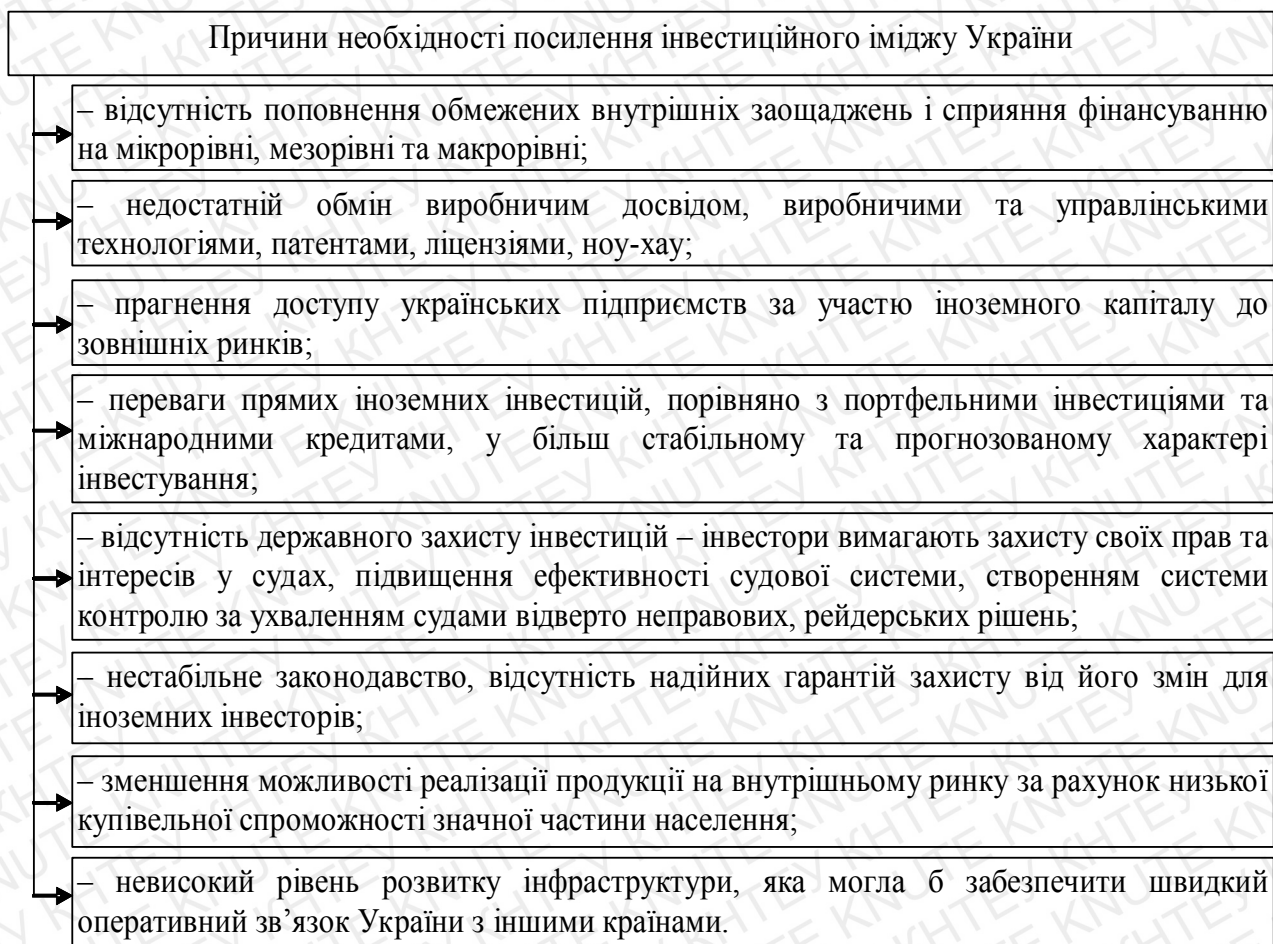

Рис. 1.3. Причини необхідності посилення інвестиційного іміджу

України [22, с.87]

Сприятливі та негативні чинники інвестиційного іміджу й інвестиційної привабливості визначаються міжнародними рейтингами та індексами. Місце України у провідних міжнародних економічних рейтингах представлено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Місце України у провідних міжнародних економічних рейтингах [30]

Рейтинг	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1. Індекс економічної свободи	137	156	162	164	163	160	161	157	162	166	149
2. Індекс легкості ведення бізнесу	140	143	141	143	151	139	115	97	82	80	76
3. Індекс сприяння корупції	134	146	134	152	144	144	142	130	131	130	128
4. Індекс глобальної конкурентоспроможності	71	71	81	58	73	84	76	79	85	81	82
5. Індекс інноваційних технологій	48	45	49	47	45	39	31	33	41	42	39
6. Глобальний індекс інновацій	77	79	81	75	74	71	63	64	56	57	54

Вагомим слід вважати індекс глобальної конкурентоспроможності, за яким визначається спроможність економіки держави досягати значної ефективності бізнесу і на основі цього значних темпів економічного росту та добробуту. Індекс оцінюється на основі Концепції порівняння конкурентоздатності держав на різних етапах економічного росту. Він розраховується Всесвітнім Економічним Форумом (ВЕФ). Україна в цьому рейтингу з поміж інших держав за індексом глобальної конкурентоспроможності 2017-2018 рр. займає 82 місце з 137 держав, що підлягали оцінюванню [30].

Важливим є індекс легкості ведення бізнесу. Він визначає бізнес-клімат у державах за простотою найвагоміших для малого та середнього підприємництва адміністративних процедур, за двома видами індикаторів. Це індикатор рівня міцності правових інститутів, які регламентують бізнес [20, с.91]. Це індикатори, які характеризують складність та вартість регулятивних процедур, зокрема реєстрація фірм, одержання дозволів на будівництво, підключення до енергетичної системи, одержання кредиту,

реєстрація власності, податковий вплив, закриття бізнесу, міжнародна торгівля. Даний індекс визначається Світовим Банком і отримав назву "Doing Business 2018". Наша країна у 2018 році за цим індикатором посіла 76 місце з 190 оцінюваних держав (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Місце України та окремих країн у рейтингу Світового банку легкості ведення бізнесу «Doing Business» [20, с.91]

Країна	Місце	
	2017	2018
Грузія	16	9
Польща	24	27
Росія	40	35
Казахстан	35	36
Білорусь	37	38
Молдова	44	44
Україна	80	76

Зміна позицій України за головними компонентами рейтингу легкості ведення бізнесу «Doing Business» представлено на рис. 1.4.

Рис. 1.4. Зміна позицій України за основними компонентами рейтингу

легкості ведення бізнесу «Doing Business» [20, с.92]

Серед причин, що представили змогу Україні зміститися на вищий стан у 2018 році, слід назвати наступні (рис. 1.5).

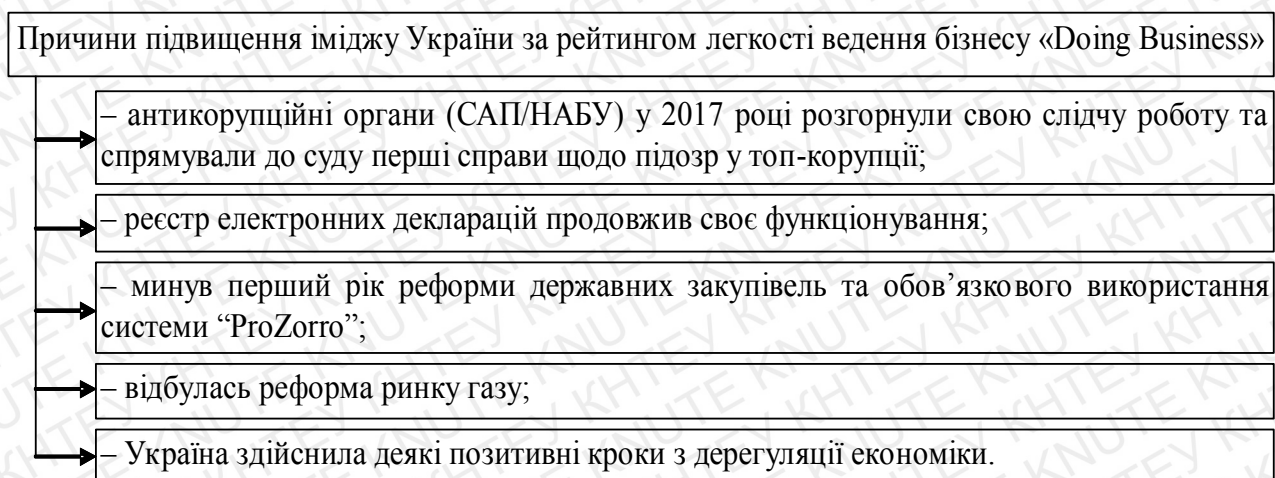

Рис. 1.5. Причини підвищення іміджу України за рейтингом легкості ведення бізнесу «Doing Business» [30]

Кожного року Європейською Бізнес Асоціацією (ЄБА) здійснюється оцінювання інвестиційного клімату держав. Методологія оцінювання вмістить опитування, що включає п'ять головних питань на які дають відповідь більше ніж двісті керівників найбільших корпорацій. Для ідентифікації результатів ЄБА застосовує шкалу Лайкерта, що має такі градації, де: 1 – негативно, 3 – нейтрально, 5 – позитивно. За результатами досліджень ЄБА за 2014-2018 рр. індекс інвестиційної привабливості нашої країни набуваючи тенденцію до збільшення втратив негативну площину (рис. 1.6).

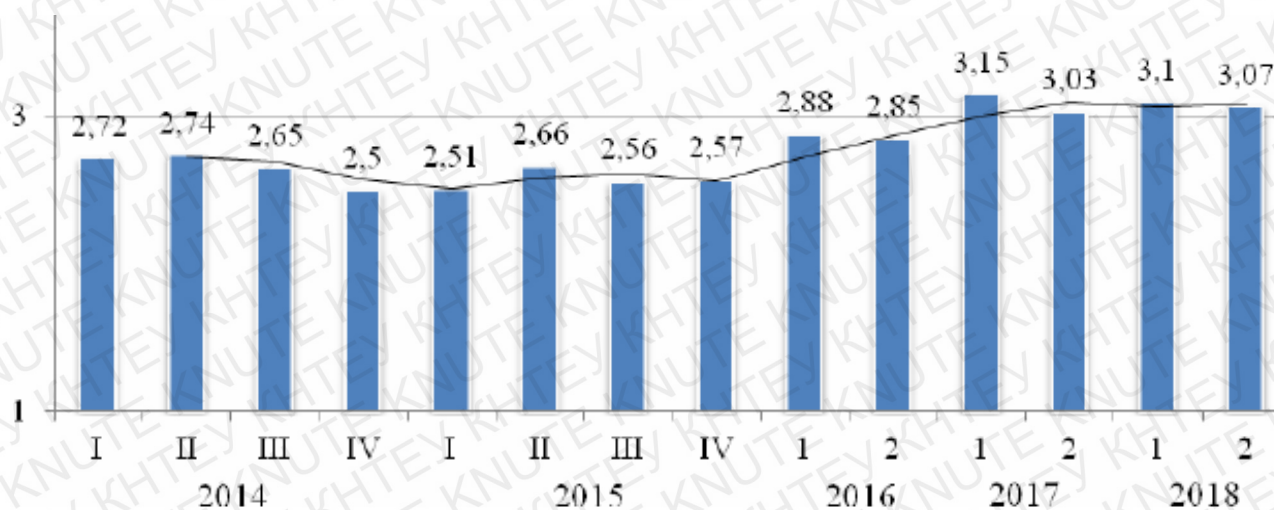

Рис. 1.6. Динаміка індексу інвестиційної привабливості України [30]

На таку динаміку вплинули позитивні чинники такі, як: ухвалення нових законів, впровадження електронних сервісів, діджиталізація економіки, вільний доступ до публічної інформації, відносна стабілізація української валюти та зменшення рівня інфляції, пришвидшення здійснення реформ в галузях освіти, медицини, сільського господарства, скорочення валютного контролю [17, с.159].

Таким чином, володіючи значним потенціалом для залучення іноземних інвестицій, наша країна його неефективно використовує. Інвестиційна привабливість України підвержена дії численних несприятливих чинників, здебільшого суб'єктивного характеру, таких як, незадовільний перебіг системних реформ через низьку політичну волю влади, значний рівень корупції та незадовільну ефективність протидії цьому ганебному явищу. Якщо на об'єктивні чинники складно впливати, то дію суб'єктивних факторів реально зменшити або взагалі ліквідувати. Отже, за умови впровадження ефективних заходів суб'єктивного характеру цілком реально значною мірою зміцнити інвестиційну привабливість України у довгостроковій перспективі.

1.2. Аналіз динаміки та структури іноземного інвестування в Україну

Однією з визначальних умов мобілізації іноземних інвестицій в Україні слід вважати сприятливий інвестиційний клімат. Іноземні інвестиції вважаються одним з визначальних індикаторів, що впливають на економічний стан держави та формують позитивну динаміку економічного росту. Протягом практично 30 років збільшення обсягів надходження іноземних інвестицій вважався одним з провідних стратегічних напрямів зростання національної економіки. Проте, ситуація із залученням прямих іноземних інвестицій, нині, надзвичайно ускладнює інвестиційний розвиток [16, с.105].

Найбільш наочно зміну інвестиційного клімату показує динаміка інвестицій, особливо прямих іноземних інвестицій, що виявляється показником

зміни ступеня довіри та інвестиційного іміджу держави. В Україні інвестиційна активність іноземних партнерів незадовільна. Свідченням цього вважається динаміка прямих іноземних інвестицій в нашій країні (рис. 1.3).

Таблиця 1.3

Обсяги прямих інвестицій (акціонерний капітал)
України, млн. дол. США [44]

Роки	Прямі інвестиції в Україну	Прямі інвестиції з України
2014	53704,0	6702,9
Темп зміни до 2013 р., %	5,34	1,25
2015	38356,8	6456,2
Темп зміни до 2014 р., %	-28,58	-3,68
2016	32122,5	6315,2
Темп зміни до 2015 р., %	-16,25	-2,18
2017	31230,3	6346,3
Темп зміни до 2016 р., %	-2,78	0,49
2018	31606,4	6322
Темп зміни до 2017 р., %	1,20	-0,38

За інформацією Державної служби статистики величина прямих іноземних інвестицій в нашу країну збільшувалась до 2014 року. Однак, в період з 2014 по 2018 рр. спостерігалось зменшення цього індикатора [44]. Такі зміни сталися через нестабільність економічного й політичного становища в державі, недосконалість вітчизняного законодавства, відсутність якісного забезпечення зростання фінансового ринку з боку влади, неефективність податкової системи, складність реєстраційних та ліцензійних процедур.

Від раціональності здійснення інвестиційного процесу багато в чому залежить і економічне зростання регіонів. Тривала криза в нашій державі охопила більшість сфер національної системи: політичну, економічну, соціальну і спричинила погіршення соціально-економічного зростання регіонів й формування територіальних диспропорцій. На основі мобілізації додаткового капіталу в регіоні можливо створити передумови для економічне зростання на базі створення новітніх технологій, оновлення матеріальної бази, створити раціональні структурні економічні пропорції і, як наслідок, забезпечити якісне функціонування суб'єктів господарювання, збільшити конкурентоздатність

регіонального виробництва [25, с. 106].

Динаміка прямих іноземних інвестицій у регіонах України наведена в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Динаміка прямих іноземних інвестицій по регіонах України
у 2014-2018 роках, млн. дол. США [44]

Регіон	2014	2015	2016	2017	2018	2018 р. до 2014 р., %	2018 р. до 2017 р., %
Вінницька	309	223	188	180	199	-35,71	10,50
Волинська	341	271	247	246	251	-26,37	2,11
Дніпропетровська	9813	5785	4031	3491	3688	-62,42	5,65
Донецька	3789	2322	1748	1250	1116	-70,54	-10,66
Житомирська	363	260	223	216	227	-37,50	4,85
Закарпатська	438	334	312	317	325	-25,69	2,56
Запорізька	1075	843	683	863	911	-15,33	5,46
Івано-Франківська	814	926	837	827	905	11,17	9,45
Київська	1952	1750	1593	1517	1589	-18,59	4,74
Кіровоградська	147	71	53	59	70	-52,35	19,02
Луганська	826	578	444	436	438	-47,00	0,37
Львівська	1380	1098	1033	834	930	-32,58	11,58
Миколаївська	283	229	213	214	206	-27,12	-3,47
Одеська	1672	1423	1320	1229	1203	-28,06	-2,13
Полтавська	1065	1039	1000	1003	1009	-5,25	0,58
Рівненська	293	243	200	160	134	-54,14	-15,86
Сумська	423	263	199	190	182	-57,06	-4,47
Тернопільська	69	56	49	48	45	-34,69	-6,64
Харківська	2132	1674	1520	643	638	-70,06	-0,65
Херсонська	275	208	211	201	219	-20,60	8,54
Хмельницька	225	189	166	158	171	-23,92	7,96
Черкаська	888	513	348	334	336	-62,19	0,39
Чернівецька	80	69	59	57	43	-46,88	-25,39
Чернігівська	128	100	92	241	430	234,58	78,04
м.Київ	25826	17890	15356	16517	16344	-36,71	-1,05
Усього	53704	38357	32123	31230	31606	-41,15	1,20

Отже, з 2014 по 2017 рр. за інформацією вітчизняної служби статистики відбувалося скорочення інвестиційної діяльності в усіх регіонах держави. Значно зменшились іноземні інвестиції у Дніпропетровській, Донецькій, Харківській, Черкаській областях та місті Києві. Однак, вже у 2018 році практично у всіх регіонах відмічалася позитивна динаміка зростання ПІІ.

Області України відмінні за обсягами отримання прямих іноземних

інвестицій. Також, різниця в питомій частці регіонів у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій є достатньо вагомою. Так, у 2018 р. лідером щодо одержання ПІІ вважався Київ – 51,71% від загальної суми по Україні. Велика частка іноземних інвестицій належить до Дніпропетровської – 11,67%, Донецької – 3,53%, Київської – 5,03%, Одеської – 3,80% областей. До цих регіонів поступає 75,7 % усіх мобілізованих прямих іноземних інвестицій. Це саме ті області, які нині вже слід вважати економічно розвиненими та надзвичайно привабливими для іноземних інвесторів. До областей-аутсайдерів слід віднести Кіровоградську – 0,2%, Рівненську – 0,4%, Тернопільську – 0,1%, Хмельницьку – 0,5% і Чернівецьку – 0,1% області (додаток Б).

Отже, інвестиційні надходження обслуговують найбільш економічно продвинуті регіони нашої країни, залишаючи осторонь менш розвинуті області, що вимагають значної диверсифікації іноземних інвестицій. Цей асиметричний й непропорційний розподіл обсягів одержання інвестицій у регіональному аспекті заважає рівномірному регіональному соціально-економічному зростанню, збільшує подальше зростання регіональних диспропорцій й скорочує економічні взаємовідносини між регіонами.

Динаміка прямих інвестицій, згрупованих за країнами світу в економіці України представлено в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Динаміка прямих іноземних інвестицій за окремими країнами світу в економіці України у 2014-2018 роках, млн. дол. США [44]

Країна	2014	2015	2016	2017	2018	2018 р. до 2014 р., %	2018 р. до 2017 р., %
Кіпр	17726	12769	10240	9692	8933	-49,61	-7,83
Нідерланди	9008	6987	6185	5754	6395	-29,00	11,14
Німеччина	2908	2105	1598	1607	1683	-42,14	4,75
Велика Британія	2768	2153	1790	2046	1944	-29,76	-4,98
Російська Федерація	3526	2339	3037	4350	797	-77,39	-81,67
Австрія	2314	1649	1560	1273	1039	-55,11	-18,38
Франція	1521	1395	1305	1294	723	-52,42	-44,11
Віргінські острови (брит.)	2276	1988	1715	1767	1358	-40,31	-23,10
США	935	702	634	699	602	-35,61	-13,87

Інші країни	10723	6270	4059	2750	8132	-24,17	195,73
Усього	53704	38357	32123	31230	31606	-41,15	1,20

Слід зазначити, що інвестування в нашій країні характеризується своїми особливостями. Так, частина іноземних інвестицій, що потрапляли до України на протязі останніх років з окремих іноземних країн, особливо з офшорних зон, інших юрисдикцій з пільговими умовами бізнес-оподаткування, характеризувалася пострадянським, передусім українським походженням. Так, станом на кінець 2018 р., тільки частка Кіпру в загальних обсягах надходження іноземних інвестицій в Україну склала 31,03 %. Якщо ж до юридично визнаного кіпрського капіталу додати потоки до нашої країни прямих іноземних інвестицій з інших офшорних зон, таких як Беліз і Британські Віргінські острови, то їх загальна питома вага у сукупних обсягах прямих іноземних інвестицій до України у 2018 році склала 36,69 % (додаток В).

Нині однією зі стратегічних проблем вітчизняної економіки вважається незадовільна інвестиційна віддача та їх неефективне розподілення. Здійснюючи оцінювання іноземних інвестицій за видами економічної діяльності, слід відмітити, що велика частка ПІІ поступає у розвинуті галузі економічної діяльності. Водночас, враховуючи зменшення прямих інвестицій через ускладнення соціальної, політичної та економічної ситуації, в Україні їх зосередження за видами економічної діяльності є практично незмінним.

Динаміка прямих інвестицій, згрупованих за видами економічної діяльності представлено в табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Динаміка прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності у 2014-2018 роках, млн. дол. США [44]

Вид економічної діяльності	2014	2015	2016	2017	2018	2018 р. до 2014 р., %	2018 р. до 2017 р., %
Сільське, лісове та рибне господарство	777	617	502	586	579	-25,52	-1,30
Промисловість	17681	12419	9894	9668	10544	-40,37	9,06
Будівництво	1580	1302	1104	1043	920	-41,80	-11,87
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних	6808	6038	5247	5107	4958	-27,17	-2,91

засобів і мотоциклів							
----------------------	--	--	--	--	--	--	--

Продовження таблиці 1.6

Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	1535	1356	1088	1086	985	-35,82	-9,27
Інформація та телекомунікації	1895	1646	2089	2076	2100	10,84	1,18
Фінансова та страхова діяльність	12261	6422	4350	3627	3526	-71,24	-2,79
Операції з нерухомим майном	4768	3979	3882	3764	3796	-20,38	0,85
Професійна, наукова та технічна діяльність	4007	2635	2223	2254	2131	-46,81	-5,43
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1687	1340	1223	1507	1551	-8,06	2,89
Інші	705	603	520	512	517	-26,64	0,86
Усього	53704	38357	32123	31230	31606	-41,15	1,20

Досліджуючи динаміку ПІІ в нашу країну за видами економічної діяльності, слід наголосити, що найбільша частина інвестицій припадає на операції з нерухомим майном, в сфері промисловості; оптової й роздрібною торгівлі, ремонт автомобілів і мотоциклів [44].

За даними на кінець 2018 року у вітчизняну промисловість поступило 33,36%, в оптову, роздрібну торгівлю та ремонт автотранспорту – 15,69%, у фінансову та страхову діяльність – 12,01%, в інформаційну діяльність і телекомунікації – 11,16%, у професійну, наукову та технічну діяльність – 6,74% від загального обсягу накопичених ПІІ (акціонерного капіталу) в економіці України (додаток Г).

З метою зростання інвестиційного клімату України має бути розроблена раціональна й дієва національна інвестиційна стратегія, яка б враховувала здатності та потреби регіонального розвитку та була направлена на зростання привабливості для іноземного інвестування. В комплексі головних напрямів щодо збільшення іноземного інвестування в нашій країні слід назвати ті, що представлені на рис. 1.6.

Рис. 1.6. Основні напрями щодо активізації іноземного інвестування в Україні [1, с.26]

Таким чином, встановлено, що зменшення надходжень іноземного капіталу в Україну останнім часом слід пов'язувати з несприятливим інвестиційним іміджем, що викликано низкою чинників, передусім: військово-політичною й економічною нестабільністю, недоліками митної, податкової політики, нерозвиненістю інвестиційної й логістичної інфраструктури. Для прискорення соціально-економічного розвитку й техніко-технологічної модернізації нашої країни потрібно активізувати її наявний інвестиційний потенціал шляхом формування сприятливих умов інвестування у міжнародний бізнес.

Висновки до розділу 1

За результатами здійсненого дослідження існуючого стану інвестиційної привабливості України доцільно зробити наступні висновки:

1. Визначено, що нині Україна знаходиться в неоднозначній політико-економічній ситуації, що взяла свій затяжний початок з середини 2014 року. Тому причиною була агресивна політика Росії, анексія Криму та військові дії на сході країни. За таких умов формування позитивного бізнес-середовища вважається однією з визначальних задач, що постає перед країною сьогодні.

2. Встановлено, що володіючи значним потенціалом для залучення іноземних інвестицій, наша країна його неефективно використовує. Інвестиційна привабливість України підвержена дії численних несприятливих чинників, здебільшого суб'єктивного характеру, таких як, незадовільний перебіг системних реформ через низьку політичну волю влади, значний рівень корупції та незадовільну ефективність протидії цьому ганебному явищу.

3. Обґрунтовано, що величина прямих іноземних інвестицій в нашу країну збільшувалась до 2014 року. Однак, в період з 2014 по 2018 рр. спостерігалось зменшення цього індикатора. Такі зміни сталися через нестабільність економічного й політичного становища в державі, недосконалість вітчизняного законодавства, відсутність якісного забезпечення зростання фінансового ринку з боку влади, неефективність податкової системи, складність реєстраційних та ліцензійних процедур.

4. Встановлено, що зменшення надходжень іноземного капіталу в Україну останнім часом слід пов'язувати з несприятливим інвестиційним іміджем, що викликано низкою чинників, передусім: військово-політичною й економічною нестабільністю, недоліками митної, податкової політики, нерозвиненістю інвестиційної й логістичної інфраструктури. Для прискорення соціально-економічного розвитку й техніко-технологічної модернізації нашої країни потрібно активізувати її наявний інвестиційний потенціал шляхом формування

сприятливих умов інвестування у міжнародний бізнес.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ВПЛИВУ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

2.1. Оцінка факторів впливу зовнішнього середовища на динаміку та структуру інвестиційних потоків до України

Формування інвестиційного іміджу України залежить від численних факторів міжнародного середовища, які постійно знаходяться у динамічному розвитку. Дослідження цих факторів дозволить виявити вплив зовнішнього середовища на динаміку та структуру інвестиційних потоків до України. Пропонуємо з метою дослідження факторів впливу на інвестиційний клімат в Україні використовувати відому методика SWOT-аналізу [6].

Використовуваний для діагностики середовища метод SWOT – сила (strength), слабкість (weakness), можливості (opportunities) і загрози (threats) – є загально визнаним інструментом, що дає можливість провести спільне оцінювання зовнішнього і внутрішнього середовища. Використовуючи метод SWOT, можливо визначити тренди зв'язку між силою і слабкістю, що притаманні макроекономічній системі, і зовнішніми загрозами і можливостями.

Одним із методів оцінки міжнародного макросередовища є PEST-аналіз, який ґрунтується на формуванні переліку можливих впливів на організацію за відповідними напрямками: політичні фактори (P); стан економіки (E); соціально-культурні особливості (S); науково-технічне середовище (T) [19, с.336].

Виявлені у макросередовищі можливості та загрози мають бути проранговані експертами на основі формування оцінки їх вагомості за відповідною шкалою: важливе значення - 3, помірне - 2, неістотне - 1, а також впливу на інвестиційний імідж: сильний вплив - 3, помірний - 2, слабкий -1, відсутність впливу - 0. Напрям впливу: позитивний - (+1) і негативний - (-1). Рівень важливості кожного фактора оцінюється як добуток цих трьох оцінок експертів [19, с.338].

PEST-аналіз можливостей і загроз політичних факторів у формуванні міжнародного інвестиційного іміджу України представлено у додатку Д.

Проведене рангування політичних факторів макросередовища впливу на формування міжнародного інвестиційного іміджу України свідчить, що це оточення є досить сприятливим, містить істотні можливості для подальшого його розвитку. Загальна оцінка впливу політичного середовища (+15). Можна стверджувати, що нині, внаслідок кардинальної зміни й реформування політичної системи в нашій державі (вибори Президента та позачергові вибори до ВРУ) у 2019 році значною мірою посилилась міжнародна інвестиційна привабливість України. Водночас, внаслідок розпочатих реформ, передусім, у митній та податковій системах зростає імідж країни, як «прозорого» простору для іноземних інвестицій. Як негативні тенденції, слід наголосити на підвищеному рівні бюрократизму у сфері залучення іноземних інвестицій та несприятливому правовому полі у цій сфері. Проте, в світлі останніх подій, можна сподіватись на швидкому реформуванні цих сфер інвестиційного розвитку новою владою.

PEST-аналіз можливостей і загроз економічних факторів у формуванні міжнародного інвестиційного іміджу України представлено у додатку Е.

Проведене рангування економічних факторів макросередовища впливу на формування міжнародного інвестиційного іміджу України також свідчить, що це оточення є в цілому сприятливим, містить певні можливості для подальшого його розвитку. Загальна оцінка впливу економічного середовища (+11). Слід зазначити, що основні позитивні зміни відбулися в економічному розвитку України саме у 2019 році, і вони пов'язані, передусім з невеликим покращенням місця України у рейтингах міжнародного інвестиційного клімату, скороченням рівня інфляції та формуванням сприятливого бізнес-середовища для залучення іноземних інвестицій. Водночас, залишається складною ситуація в системі удосконалення економічного механізму залучення іноземних інвестицій в країні. Також, найбільш гальмуючим фактором слід вважати нерозвиненість фінансового ринку України.

PEST-аналіз можливостей і загроз соціально-культурних факторів у формуванні міжнародного інвестиційного іміджу України представлено у додатку Є.

Проведене рангування соціально-культурних факторів макросередовища впливу на формування міжнародного інвестиційного іміджу України свідчить, що це оточення залишається не сприятливим. Загальна оцінка впливу соціально-культурного середовища (-13). Передусім, необхідно зазначити, що Україна має розгалужені міжнародні культурні зв'язки з провідними країнами світу, що сприяє розвитку інвестиційного іміджу в міжнародному середовищі. Водночас, найбільше уповільнюють розвиток інвестиційної привабливості нашої країни такі фактори, як складна демографічна ситуація, воєнні дії та агресія Росії на Сході країни, уповільнення розвитку продуктивних сил в країні.

PEST-аналіз можливостей і загроз науково-технічних факторів у формуванні інвестиційного іміджу України представлено у додатку Ж.

Проведене рангування науково-технічних факторів макросередовища впливу на формування міжнародного інвестиційного іміджу України свідчить, що це оточення є не сприятливим. Загальна оцінка впливу науково-технічних чинників середовища (-6). Передусім, необхідно зазначити, що Україна має значний потенціал розвитку інноваційної інфраструктури іноземного інвестування. Водночас, основні проблеми слід пов'язувати з розвитком патенто-ліцензійного захисту у сфері іноземного інвестування, гальмуванням розвитку ринку інтелектуального капіталу та нерозвиненістю транспортної інфраструктури й енергетичного комплексу країни.

Зведена таблиця PEST-аналізу можливостей і загроз у формуванні міжнародного інвестиційного іміджу України представлено у табл. 2.1.

Отже, за даними проведеного дослідження встановлено, що сучасний стан макрофакторів впливу на формування інвестиційного іміджу України є сприятливим в цілому. Загальна оцінка становить (+7), що слід вважати позитивним, проте досить низьким та вимагає від керівництва країни впроваджувати активні заходи з підвищення інвестиційної привабливості.

Таблиця 2.1

Зведена таблиця PEST-аналізу можливостей і загроз у формуванні міжнародного інвестиційного іміджу України [розроблено автором]

Фактор середовища	Узагальнена оцінка
Політичні фактори	+15
Зміна політичного вектору розвитку в країні внаслідок виборів Президента у 2019 році	+9
Зміна політичних сил в країні внаслідок позачергових виборів до Верховної Ради в Україні у 2019 році	+9
Початок реформування політико-правового устрою в Україні у 2019 році	+6
Розвиток державних органів управління інвестиційною інфраструктурою в країні	+4
Розвиток корупції та її політичне «кришування» у митній та податковій системах	-9
Відсутність дієвого механізму правового захисту інвесторів від боржників та недобросовісних партнерів	-6
Значний адміністративний контроль і бюрократичні перешкоди	-4
Розвиток державного протекціонізму у сфері залучення іноземних інвестицій	+4
Удосконалення правового захисту статусу іноземного інвестора в Україні	-2
Рейдерські захоплення та політико-правова протидія цим явищам в Україні	4
Економічні фактори	+11
Покращення місця України у рейтингах міжнародного інвестиційного клімату	+9
Скорочення рівня інфляції та розвиток дефляційних процесів	+6
Посилення залежності України від іноземних інвесторів та іноземного позикового капіталу	-9
Розвиток фінансового сектору економіки України та його роль у формуванні інвестиційної привабливості	-4
Стан розвитку інвестиційного ринку	-6
Формування сприятливого бізнес-середовища для залучення іноземних інвестицій	+9
Зростання внутрішнього попиту на продукцію з високим рівнем інноваційної складової	+2
Проведення міжнародних ділових заходів, бізнес-конференцій з питань іноземного інвестування на рівні Уряду та КМУ	+6
Удосконалення економічного механізму залучення іноземних інвестицій в країні	-6
Розмір внутрішнього ринку та потенціал його розвитку для іноземних інвесторів	+4
Соціально-культурні фактори	-13
Розвиток міжнародних культурних зв'язків України з країнами Європейського Союзу та провідних країн	+6
Розвиток української діаспори в окремих економічно розвинених країнах	+4
Вплив міграційних процесів в країні на інвестиційний клімат (трудова міграція)	-9
Складна демографічна ситуація в країні (старіння нації)	-4
Уповільнення темпів людського розвитку в країні	-6
Зонішня воєнна агресія, що загрожує національній безпеці	-9
Корумпованість суспільства	+4
Інвестиційна активність населення України	+6
Розвиток продуктивних сил та потенціал створення робочих місць в Україні	-6
Свобода віри та розвиток релігії і її впливу на інвестиційний клімат в Україні	+1

Науково-технічні фактори	
Стимулювання залучення інвестицій у наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність	+6
Рівень податкового навантаження у реалізації глобальних та інноваційних проектів іноземного інвестування	-4
Розвиток патенто-ліцензійного захисту у сфері іноземного інвестування	-9
Нерозвиненість транспортної інфраструктури та значні недоліки у функціонуванні енергетичного комплексу країни	-4
Розвиток діджиталізації економіки країни	+9
Участь України у процесах міжнародного обміну технологіями	+4
Розвиток ринку інтелектуального капіталу	-9
Стан розвитку інноваційної інфраструктури іноземного інвестування	+6
Розвиток експортоорієнтованого науково-технічного потенціалу підприємств України	-6
Розвиток науково-технічної бази підтримки інвестиційних проектів в Україні	+1
Загальна оцінка макросередовища формування інвестиційного іміджу	+7

Далі необхідно провести оцінювання численних факторів внутрішнього середовища, які можуть бути класифіковані, як сильні і слабкі сторони України у розвитку міжнародного інвестиційного іміджу [41, с.33]. Дослідження цих факторів в комплексі представлено на рис. 2.1.

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вигідне географічне розташування України 2. Ратифікація Угоди про асоціацію з ЄС 3. Законодавчі зміни та реформи 4. Інвестиційні та економічні форуми 5. Спрощення процедур реєстрації іноземних компаній 6. Людський капітал 7. Природні ресурси 8. Проведення міжнародних ділових заходів, бізнес-конференцій 9. Система освіти 10. Розмір внутрішнього ринку 11. Високий потенціал агробізнесу, інформаційних технологій, хімічної та енергетичної галузей (за оцінками міжнародних експертів) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Низька платоспроможність населення 2. Велика частка тіньової економіки 3. Непрозорість влади та корупція 4. Дефіцит державного бюджету 5. Складність і довготривалість процедур, пов'язаних із будівництвом і землеволодінням 6. Інституційне середовище 7. Рішення в економічній політиці, спричинені тенденціями до популізму та бажанням отримати голоси виборців 8. Макроекономічна нестабільність 9. Низька ефективність фінансового і товарного ринків 10. Якість національного бізнес-клімату 11. Низький рівень технологічного розвитку

Рис. 2.1. Сильні і слабкі сторони у розвитку міжнародного інвестиційного іміджу України [розроблено автором]

У табл. 2.2 розроблено SWOT-аналіз формування стратегічних напрямів розвитку інвестиційного іміджу України, при використанні основних моментів із попередньо проведених аналізів макросередовища та інвестиційного потенціалу країни [41, с.34].

Таблиця 2.2

SWOT-аналіз формування стратегічних напрямів розвитку інвестиційного іміджу України [розроблено автором]

Фактори розвитку чи обмеження інвестиційного потенціалу	Можливості	Загрози
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зміна політичного вектору розвитку в країні внаслідок виборів Президента у 2019 році 2. Зміна політичних сил в країні внаслідок позачергових виборів до Верховної Ради в Україні у 2019 році 3. Покращення місця України у рейтингах міжнародного інвестиційного клімату 4. Формування сприятливого бізнес-середовища для залучення іноземних інвестицій 5. Розвиток міжнародних культурних зв'язків України з країнами Європейського Союзу та провідних країн 6. Розвиток діджиталізації економіки країни 7. Розвиток інноваційної інфраструктури іноземного інвестування 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток корупції та її політичне «кришування» у митній та податковій системах 2. Відсутність дієвого механізму правового захисту інвесторів від боржників та недобросовісних партнерів 3. Посилення залежності України від іноземних інвесторів та іноземного позикового капіталу 4. Вплив міграційних процесів в країні на інвестиційний клімат 5. Зонішня воєнна агресія, що загрожує національній безпеці 6. Недостатній розвиток патенто-ліцензійного захисту у сфері іноземного інвестування
Сильні сторони	В даному випадку Уряд України та органи державного регулювання інвестиційного розвитку повинні розглядати стратегію агресивного розвитку на міжнародному ринку та розробки національної стратегії для активізації власних сильних сторін щодо реалізації можливостей зовнішнього середовища за рахунок сильних сторін інвестиційного потенціалу України	Потрібно проводити гнучку міжнародну політику для того, щоб використовувати власні сильні сторони (інвестиційний потенціал) для захисту від несприятливих факторів обмеження розвитку інвестиційного іміджу України
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вигідне географічне розташування України 2. Ратифікація Угоди про асоціацію з ЄС 3. Законодавчі зміни та реформи 4. Інвестиційні та економічні форуми 5. Спрощення процедур реєстрації іноземних компаній 6. Людський капітал 7. Природні ресурси 8. Проведення міжнародних ділових заходів, бізнес- 		

<p>конференцій 9. Система освіти 10. Розмір внутрішнього ринку 11. Високий потенціал агробізнесу, інформаційних технологій, хімічної та енергетичної галузей (за оцінками міжнародних експертів)</p>		
<p>Слабкі сторони</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Низька платоспроможність населення 2. Велика частка тіньової економіки 3. Непрозорість влади та корупція 4. Дефіцит державного бюджету 5. Складність і довгогривалість процедур, пов'язаних із будівництвом і землеволодінням 6. Інституційне середовище 7. Рішення в економічній політиці, спричинені тенденціями до популізму та бажанням отримати голоси виборців 8. Макроекономічна нестабільність 9. Низька ефективність фінансового і товарного ринків 10. Якість національного бізнес-клімату 11. Низький рівень технологічного розвитку 	<p>Використовувати стратегію розвитку національного інвестиційного потенціалу України шляхом використання тих можливостей, які відкриває зовнішнє оточення. З цією метою необхідно розробити стратегію посилення інвестиційної привабливості на основі усунення слабкостей інвестиційного розвитку країни в умовах сприятливого міжнародного середовища</p>	<p>В цій ситуації Уряд України та органи державного регулювання інвестиційного розвитку повинні повністю переглядати стратегію інвестиційного розвитку</p>

Виявлення сильних і слабких сторін, які чинять вплив на інвестиційну привабливість нашої країни, слугує індикатором потреби у реалізації заходів, направлених на ліквідацію недоліків та розвиток ширших можливостей для зростання конкурентних переваг й інвестиційного іміджу України. А використання існуючих можливостей дасть можливість реалізувати сформований інвестиційний потенціал та стане запорукою поступового зміцнення міжнародних конкурентних позицій України.

2.2. Аналіз ефективності залучення іноземних інвестицій в Україну

Забезпечення сталого інвестиційного впливу на економічне зростання є стратегічним орієнтиром для всіх держав, у тому числі і України. Розробка інвестиційної політики новітнього покоління потребує визначення широкого й складного кола завдань, що пов'язані з формуванням сприятливого загального міжнародного інвестиційного іміджу держави [32, с.306].

На національному рівні важливим завданням вважається інтеграція інвестиційної політики в міжнародну стратегію зростання, забезпечення її раціональності й ефективності. На міжнаціональному рівні потрібно зміцнювати потенціал укладанні міжнародних інвестиційних угод (МІУ), створювати збалансованість прав і обов'язків країн та інвесторів, а також усувати проблему системної громіздкості режиму міжнародних інвестиційних угод [19, с.142].

Для активізації розв'язання цих задач Конференція ООН з торгівлі й розвитку (UNCTAD) створила комплексні Рамкові основи інвестиційної політики з метою стійкого розвитку (РОІПСР) - Investment Policy Framework for Sustainable Development (IPFSD), що вміщують у собі базові принципи формування інвестиційної політики, прикладні рекомендації щодо національної інвестиційної політики та ймовірні варіанти системної побудови й використання міжнародних інвестиційних угод [49].

Розв'язання питань національної та міжнародної інвестиційної політики України й співпраці в даній сфері ускладнюється без чіткого статистичного забезпечення оцінювання ефективності залучення іноземних інвестицій.

Найбільш визначальною та дієвою є оцінка інвестиційної привабливості й конкурентоздатності світових регіонів, визначена Конференцією ООН з торгівлі і розвитку (UNCTAD) [35]. Ця оцінка регламентує формування рангів держав за наступними індексами:

- ефективності надходження прямих іноземних інвестицій (Inward FDI Performance Index);

- потенціалу надходження прямих іноземних інвестицій (Inward FDI Potential Index);
- ефективності прямих інвестицій закордон (Outward FDI Performance Index);
- внеску прямих іноземних інвестицій (FDI Contribution Index).

Індекс ефективності надходження ПІІ визначається таким чином [34]:

$$IND_i = \frac{FGI_i \div FDI_w}{GDP_i \div GDP_w} \quad (2.1)$$

де IND_i - індекс ефективності надходження ПІІ в i -у країну; FDI_i - надходження ПІІ в i -у країну; FDI_w - світовий обсяг надходжень ПІІ; GDP_i - валовий внутрішній продукт i -ї країни; GDP_w - світовий валовий внутрішній продукт.

У чисельнику цієї формули знаходиться частка i -ї держави у глобальному потоці ПІІ, у знаменнику відображається частка i -ї держави у глобальному потоці ВВП. З метою згладжування щорічного коливання індикаторів розрахунок індексу здійснюється на основі середніх показників за три роки. Негативний знак індикатора засвідчує про відсутність іноземних інвестицій у термін здійснення оцінювання. Значення індикатора нижче за одиницю, засвідчує про те, що частка держави у глобальному обсязі ВВП є більшою від частки держави в глобальному обсязі ПІІ [34].

В табл. 2.3 представлені значення індексу ефективності надходження ПІІ (Inward FDI Performance Index) та сформована позиція нашої країни за цим індикатором серед 141 держави.

Таблиця 2.3

Індекс ефективності надходження прямих іноземних інвестицій в Україну (Inward FDI Performance Index) за 1990-2018 рр. [33]

Роки	Значення індексу	Ранг України	Роки	Значення індексу	Ранг України
1990-1992	1,26	62	2004-2006	2,63	37
1991-1993	1,00	72	2005-2007	2,50	35
1992-1994	0,73	86	2006-2008	1,94	48
1993-1995	0,58	98	2007-2009	2,03	47

Продовження таблиці 2.3

1994-1996	0,70	98	2008-2010	2,11	52
1995-1997	0,79	96	2009-2011	1,99	38
1996-1998	0,79	99	2010-2012	2,11	39
1997-1999	0,60	96	2011-2013	2,20	34
1998-2000	0,51	98	2012-2014	2,26	32
1999-2001	0,54	88	2013-2015	2,05	36
2000-2002	0,62	89	2014-2016	1,32	45
2001-2003	1,11	73	2015-2017	1,53	41
2002-2004	1,38	71	2016-2018	1,63	40
2003-2005	3,05	35			

В разі, коли показник ефективності надходження ПІІ становить одиницю, частка держави в глобальних потоках ПІІ співпадає з відносною часткою держави у глобальному ВВП. Розмір показника більше одиниці засвідчує на те, що частка ПІІ перевищує частку ВВП.

Аналіз табл. 2.3 дає можливість стверджувати, що з 2002 р. частка нашої країни в світових потоках ПІІ перевищує відносну частку держави в світовому ВВП. З 2007 р. по 2014 р. значення індикатора ефективності припливу прямих іноземних інвестицій в Україну змінювалось не суттєво. У 2014-2015 рр. у зв'язку з погіршенням військово-політичного та економічного становища в нашій країні відбулося і сповільнення інвестиційної активності. Однак, починаючи з 2017 р. економічна активність іноземних інвесторів набула тенденцію до поживлення, відповідно відбулося зростання ефективності припливу прямих іноземних інвестицій в нашу країну [33].

Індекс ефективності надходження ПІІ застосовується для класифікації держав у відповідності до щорічного потоку ПІІ по відношенню до розміру їх економік. Такий індикатор дає можливість визначити ефективність прямих іноземних інвестицій, які за рік надійшли до держави та визначає, наскільки в глобальному потоці ВВП частка держави перевищує (або зменшує) частку держави у глобальному обсязі ПІІ.

Зазначену методику було застосовано для оцінювання успішності наявних регіонів України в акумулюванні ПІІ. Індекс регіональної ефективності акумулювання ПІІ було визначено як співвідношення частки регіону в річному обсязі ПІІ та частки валового регіонального продукту (ВРП) в потоці ВВП

держави за певний період. Зокрема, частки визначені як ковзна середня за три роки (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Індекси регіональної ефективності надходження прямих іноземних інвестицій за регіонами України в 2013-2018 рр. [44]

Регіон	Роки			
	2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018
Україна	1	1	1	1
АР Крим	х	х	х	х
Вінницька	0,25	0,20	0,19	0,16
Волинська	1,75	0,61	0,24	-0,85
Дніпропетровська	0,85	0,49	0,27	0,25
Донецька	0,55	0,40	0,33	0,51
Житомирська	0,45	0,30	0,28	0,21
Закарпатська	0,49	0,36	0,27	0,09
Запорізька	0,36	0,36	0,34	0,24
Івано-Франківська	0,96	1,02	1,30	0,36
Київська	1,07	0,93	0,83	0,75
Кіровоградська	0,02	0,05	0,05	-0,03
Луганська	0,15	0,15	0,44	0,49
Львівська	0,79	0,74	0,96	0,69
Миколаївська	-0,03	0,10	0,12	0,09
Одеська	0,49	0,40	0,35	0,30
Полтавська	0,19	0,34	0,19	0,30
Рівненська	0,76	0,69	0,60	0,19
Сумська	0,02	-0,02	0,27	0,68
Тернопільська	0,08	0,09	0,10	0,05
Харківська	1,28	0,96	0,96	1,55
Херсонська	0,37	0,32	0,26	0,13
Хмельницька	0,28	0,19	0,41	0,21
Черкаська	0,28	0,19	0,28	0,36
Чернівецька	0,21	0,18	0,15	0,08
Чернігівська	-0,08	0,02	0,03	-0,01
м. Київ	2,80	3,48	3,63	3,72
м. Севастополь	х	х	х	х

В цілому, на базі цього індикатора в період 2013-2018 рр. ряд областей України мав незбалансовані обсяги по акумульованими ПІІ. Так, для Києва було відмічно найвище значення індикатора (3,72), а для Волинської області - найменше (-0,85). За аналізований термін найбільше зростання цього показника мав Київ. Водночас, Вінницька, Дніпропетровська, Житомирська, Запорізька, Одеська, Рівненська, Херсонська та Хмельницька області, навпаки,

характеризувалися низькими значеннями (0,1-0,3).

На нашу думку, здійснювати дослідження та рейтингування регіонів держави в залежності від існуючих обсягів ПІІ враховуючи показники економічного розвитку потрібно на базі індексу ефективності використання залучених прямих іноземних інвестицій (ЗПІІ). Цей індекс пропонуємо визначати як відношення частки регіону в загальному обсязі акумульованих прямих іноземних інвестицій і частки валового регіонального продукту у ВВП держави.

Розрахунок індексу ефективності використання залучених іноземних інвестицій в Україні у 2018 році представлено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Розрахунок індексу ефективності використання залучених іноземних інвестицій в Україні у 2018 році [44]

Регіони	Частка ЗПІІ регіону у загальному обсязі, (середньорічна за 2018 р.)	Частка валового регіонального продукту у ВВП країни за 2018 р. (у факт. цінах; млн. грн.)	Валовий регіональний продукт за 2018 р. (у факт. цінах; млн. грн.)	Індекс ефективності використання ЗПІІ I_{rdi}	Ранги регіонів
Україна	1	1	3083409	1	x
АР Крим	x	x	x	x	x
Вінницька	0,005	0,022	29099	0,21	22
Волинська	0,005	0,014	17637	0,36	16
Дніпропетровська	0,165	0,108	140020	1,53	2
Донецька	0,051	0,124	161021	0,41	14
Житомирська	0,006	0,017	21928	0,38	15
Закарпатська	0,008	0,014	18054	0,55	8
Запорізька	0,021	0,038	49525	0,54	9
Івано-Франківська	0,012	0,021	26752	0,59	7
Київська	0,035	0,045	59154	0,78	4
Кіровоградська	0,002	0,015	20041	0,10	27
Луганська	0,015	0,044	57202	0,35	17
Львівська	0,028	0,040	52103	0,69	6
Миколаївська	0,003	0,021	27633	0,16	23
Одеська	0,025	0,047	61499	0,52	10
Полтавська	0,013	0,040	52252	0,33	18
Продовження таблиці 2.5					
Рівненська	0,006	0,015	19302	0,43	13

Сумська	0,008	0,018	22907	0,44	12
Тернопільська	0,001	0,013	16294	0,10	26
Харківська	0,058	0,059	76866	0,98	3
Херсонська	0,004	0,014	18448	0,31	19
Хмельницька	0,004	0,018	22843	0,23	21
Черкаська	0,006	0,021	27012	0,29	20
Чернівецька	0,001	0,009	11969	0,14	24
Чернігівська	0,002	0,016	21165	0,13	25
м. Київ	0,492	0,172	223774	2,86	1
м. Севастополь	x	x	x	x	x

Аналіз показав, що $I_{rdi} > 1$ тільки для Дніпропетровської області та м. Києва. Таким чином визначено, що області, у яких величина індексу перевищує одиницю, характеризуються більшими обсягами залучених ПІІ, ніж очікувалося, враховуючи відносні розміри їх ВРП [25, с.107].

Співвідношення відповідних складників індексу ефективності використання залучених іноземних інвестицій по кожній області чітко може визначити обсяг регіонального ринку прямих інвестицій, іншими словами наскільки даний регіон інвестиційно насичений або, навпаки, потребує іноземних інвесторів. Також, потрібно мати на увазі, що ВРП формується у відповідній області визначеним колом суб'єктів. Інвестиційними джерелами здатні бути кредити банків, об'єкти фінансового лізингу та інше. Не враховуючи внутрішніх інвестиційних джерел, слід відзначити, що індекс ефективності використання залучених іноземних інвестицій свідчатиме, що область характеризується значним потенціалом, значними обсягами інвестиційних джерел.

Таким чином, стратегія національного розвитку, що мобілізує прямі іноземні інвестиції, повинна розроблятися з урахуванням регіональної специфіки, відображати стан розвитку економіки, ресурсний потенціал, стабільні технологічні риси й конкурентні умови. Залучення інвестицій для сталого регіонального розвитку має виняткове значення в період криз і особливо для вирішення найважливіших соціальних та екологічних проблем України.

Висновки до розділу 2

За результатами проведеної оцінки ефективності мобілізації іноземних інвестицій через міжнародний імідж України можна зробити наступні висновки:

1. За даними проведеного дослідження встановлено, що сучасний стан макрофакторів впливу на формування інвестиційного іміджу України є сприятливим в цілому. Загальна оцінка становить (+7), що слід вважати позитивним, проте досить низьким та вимагає від керівництва країни впроваджувати активні заходи з підвищення інвестиційної привабливості.

2. Визначено, що виявлення сильних і слабких сторін, що впливають на інвестиційну привабливість України, слугує індикатором необхідності реалізації заходів, спрямованих на подолання недоліків і створення більш широких можливостей для підвищення конкурентних переваг та інвестиційного іміджу нашої країни. А використання існуючих можливостей дозволить реалізувати наявний інвестиційний потенціал і стане передумовою поступового посилення конкурентних позицій України на міжнародній арені.

3. У роботі представлені оцінки індексу ефективності надходження ПІІ (Inward FDI Performance Index) та встановлена позиція України за цим індикатором серед 141 країни. Визначено, що з 2002 р. частка України в світових обсягах ПІІ перевищує відносну частку держави у глобальному ВВП. Починаючи з 2017 р. економічна активність іноземних інвесторів набула тенденцію до поживлення, відповідно відбулося зростання ефективності мобілізації прямих іноземних інвестицій в Україну.

4. За результатами дослідження визначено, що індикатор індексу ефективності використання залучених іноземних інвестицій в Україні більше одиниці тільки для Дніпропетровської області та м. Києва. Можна стверджувати, що області, у яких показник індексу більше одиниці, характеризуються більшою величиною акумульованих ПІІ, ніж очікувалось, враховуючи відносні розміри їх ВРП.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ У ВИМІРІ ЇЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

3.1. Пріоритетні напрями політики щодо підвищення привабливості України для іноземних інвесторів

Необхідною умовою розвитку української економіки слід вважати жорсткий державний контроль в межах ясної, продуманої довгострокової стратегії регламентування інвестиційної сфери. Іноземні інвестиції мають бути широко використовуваними у національній економіці, але лише тоді, коли вони будуть відповідати національним інтересам держави [1, с.26].

Головними складовими елементами системного механізму мобілізації прямих іноземних інвестицій у національну економіку нашої країни виступають ті, що наведені на рис. 3.1.

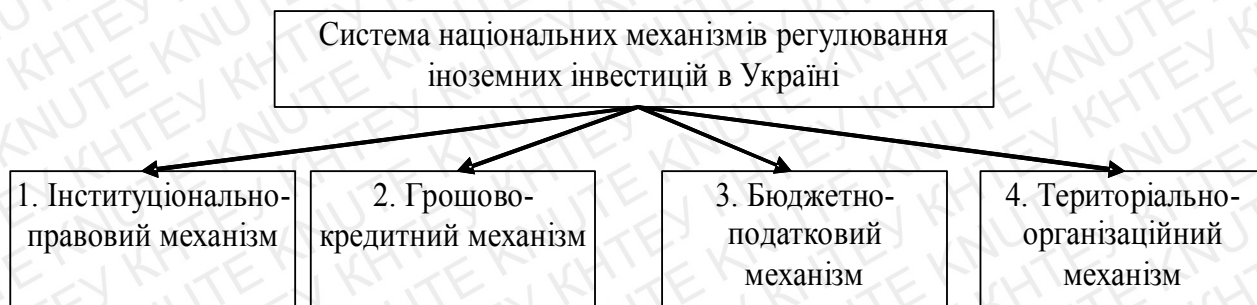

Рис. 3.1. Система національних механізмів регулювання іноземних інвестицій в Україні [6, с.18]

Інституційно-правовий механізм призначений здійснювати формування відповідного законодавчо-правового середовища, потрібного для акумулювання іноземних інвестицій з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду, а також національних зобов'язань [6].

Одним з важливих елементів механізму вважається грошово-кредитний механізм, завданням якого слід вважати формування раціональної національної

та регіональної політики у сфері фінансової підтримки інвестиційного розвитку, що вимагає погодження відповідних видів економічної політики. Одними з визначальних чинників розширення сфер інвестиційної діяльності вважаємо стимулювання довготермінового банківського кредитування реального сектора промисловості та акумулювання фінансових ресурсів населення [29, с.306].

Бюджетно-податковий механізм вимагає покращення фіскального впливу на інвестиційну політику та амортизаційної політики, а також підвищення обсягів амортизаційних відрахувань з метою реалізації інвестиційної активності в реальному секторі економіки, зокрема, на основі використання методів прискореної амортизації.

Важливими напрямками покращення територіально-організаційного механізму вважаємо формування відповідних преференційних умов на певних територіях.

З метою подальшої стабілізації інвестиційного клімату України важливим нині є питання покращення правової та організаційної платформ для зростання дієвості механізмів розвитку сприятливого інвестиційного клімату та створення основи забезпечення й підвищення конкурентоздатності національної економіки. Ряд важливих заходів у цьому аспекті вже реалізовано (рис. 3.2).

Також, відбуваються кроки, які сприятимуть сталому розвитку національної економіки та розвитку інвестиційної активності, зокрема в сфері захисту прав іноземних інвесторів [32, с.225]:

- у рамках реалізації Плану дій у сфері поглиблення співпраці між Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та Урядом України від 07.10.2014 р. відбуваються заходи у сфері приєднання до Декларації ОЕСР про міжнародне інвестування та багатонаціональні підприємства;

- у 2017 р. ухвалено Угоду між Урядом нашої країни та Організацією економічного співробітництва та розвитку у сфері долучення до Декларації про міжнародні інвестиції і багатонаціональні підприємства, відповідних

Рекомендацій та процедурних Рішень Ради Організації економічного співробітництва та розвитку.

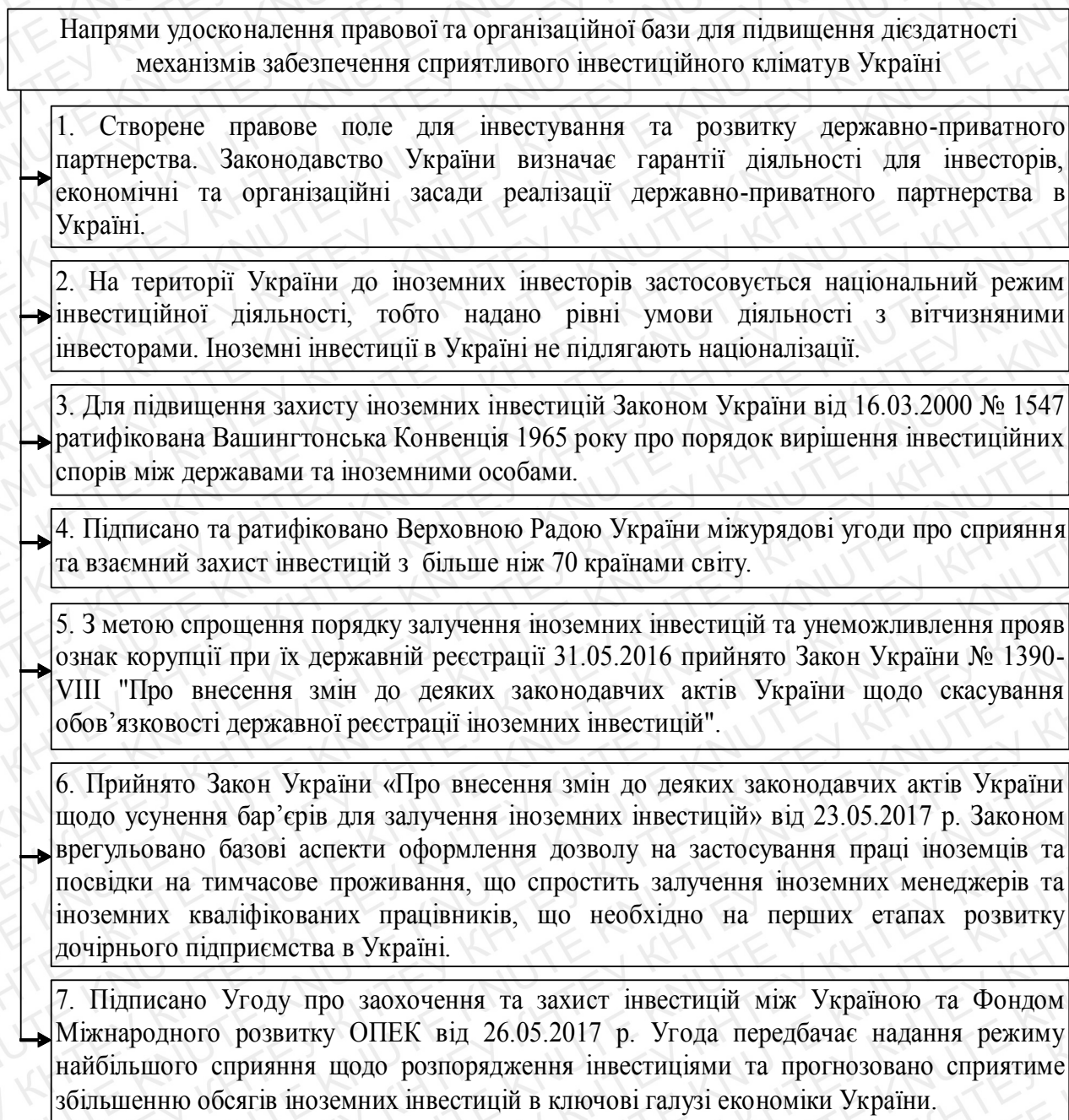

Рис. 3.2. Напрями удосконалення правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні [41, с.18]

Необхідно зазначити, що приєднання нашої країни до Декларації ОЕСР про міжнародні інвестиції і багатонаціональні підприємства та отримання членства в Інвестиційному комітеті ОЕСР надає наступні важливі переваги для нашої країни (рис. 3.3).

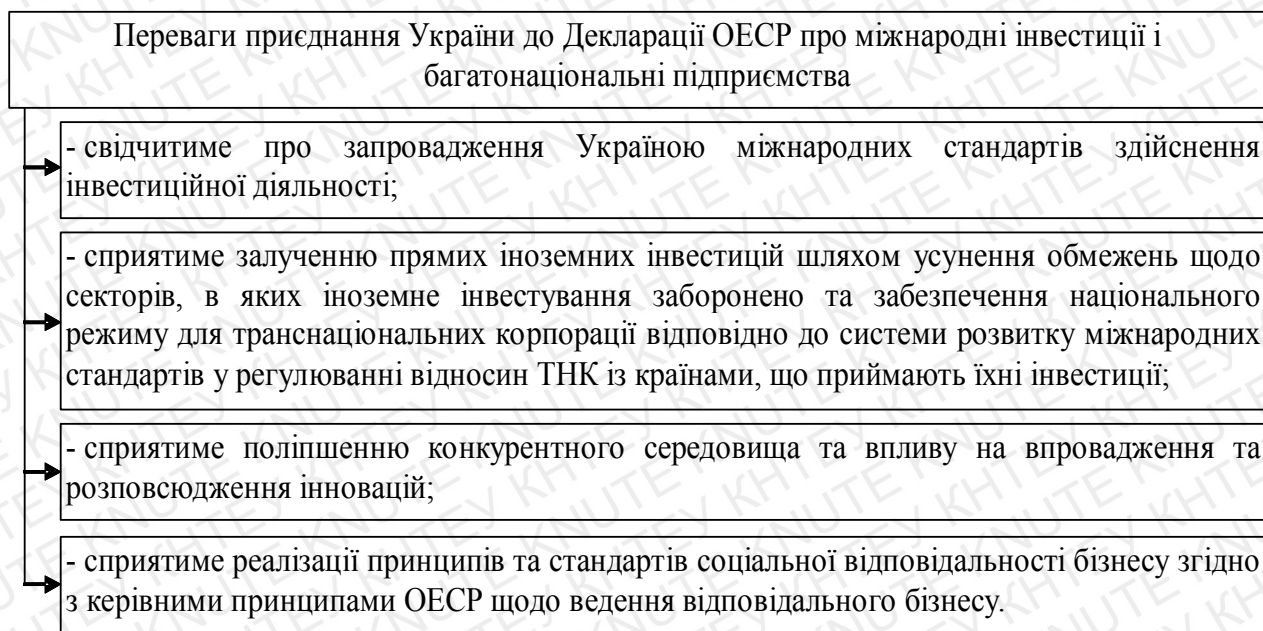

Рис. 3.3. Переваги приєднання України до Декларації ОЕСР про міжнародні інвестиції і багатонаціональні підприємства [41, с.27]

Важливим інструментом, що дасть можливість заволокти до державного сектору національної економіки додаткові інвестиційні ресурси та забезпечуватиме розвиток партнерських відносин з боку бізнесу та держави, є державно-приватне партнерство (ДПП), що нині за умов економічного розвитку нашої держави є важливою формою співпраці між державними й приватними партнерами, практичною вимогою сучасності. Розвиток механізму ДПП забезпечить формування державної політики, яка буде зорієнтована на світові стандарти та чітку направленість на зростання якості життя населення [24, с.67].

Станом на середину поточного року на базі ДПП було ухвалено 192 договори, з яких реалізовано 66 (41 договір концесії, 24 договори про спільну діяльність, 1 договір державно-приватного партнерства), 126 контрактів поки не реалізовано. Найбільша кількість міжнародних інвестиційних проєктів функціонує в таких галузях господарської діяльності як збір, очищення та розподілення води і виробництво, транспортування і постачання тепла, відповідно 47% (31 проєктів) і 12,1% (8 проєктів) від загальної кількості

договорів [36].

Також, відмічається сприятлива тенденція на національному й регіональному рівнях у сфері застосування системи ДПП. Відповідно, наказом Міненерговугілля від 03.11.2017 р. № 684 ухвалено рішення про реалізацію ДПП за проектом «Енергетичний міст «Україна – ЄС». З ціллю пришвидшення розвитку системи ДПП в галузі інфраструктури Мінінфраструктури триває робота з підготовки до впровадження 3-х міжнародних пілотних проектів в галузі розвитку портової інфраструктури. На регіональному рівні здійснюється вибір приватного партнера для створення ДПП. Також інститутами місцевого самоврядування підготовлено міжнародні проекти за підтримки програми «U-LEAD з Європою» та за сприяння Мінекономрозвитку [16, с.33].

Реалізуються заходи в сфері розвитку інвестиційної інфраструктури, передусім, у відповідності до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року від 06.08.2014 р. № 385 вирішуються проблеми формування національної системи індустріальних парків та представлення державної підтримки суб'єктам, що розбудовують такі парки, заявлені як один із провідних напрямів інвестиційного регіонального розвитку. Розвиток індустріальних парків забезпечуватиме активізацію інвестиційно-інноваційної роботи, стимулюванню промисловості, впровадженню нових високотехнологічних процесів та тисячі нових робочих місць, зростанню вартості та асортименту виготовлення експортоорієнтованої продукції та, як наслідок зростанню конкурентоздатності вітчизняної економіки й добробуту населення України.

Станом на середину поточного року до Реєстру індустріальних (промислових) парків було включено 31 індустріальних парків (у 2018 році – 13 індустріальних парків, за перше півріччя 2019 року – 3 індустріальні парки). Суб'єкти міжнародної інвестиційної діяльності також здатні використовувати інструменти й механізми, що передбачені законодавством, передусім [2]:

- з ціллю інвестування на основі укладених договорів (контрактів) або як внесок іноземного інвестора до установчого капіталу компанії з іноземними

інвестиціями відбувається звільнення від сплати ввізного мита;

- імпортування за зниженими ставками ввізного мита (до 0%) товарів, які мають походження з країн - членів Світової організації торгівлі, або з країн, з якими наша держава має двосторонні чи регіональні угоди в сфері режиму найбільшого сприяння, в т.ч. з ЄС і Канадою;

- імпортування без сплати ввізного мита обладнання, що працює на відновлюваних джерелах енергії, енергозберігаючого устаткування і матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, обладнання та матеріалів для виробництва альтернативних видів палива або для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії [2].

Також Указом Президента України від 29 серпня 2016 року № 365/2016 затверджено положення про Національну інвестиційну раду. Основними завданнями Ради є наступні (рис. 3.4):

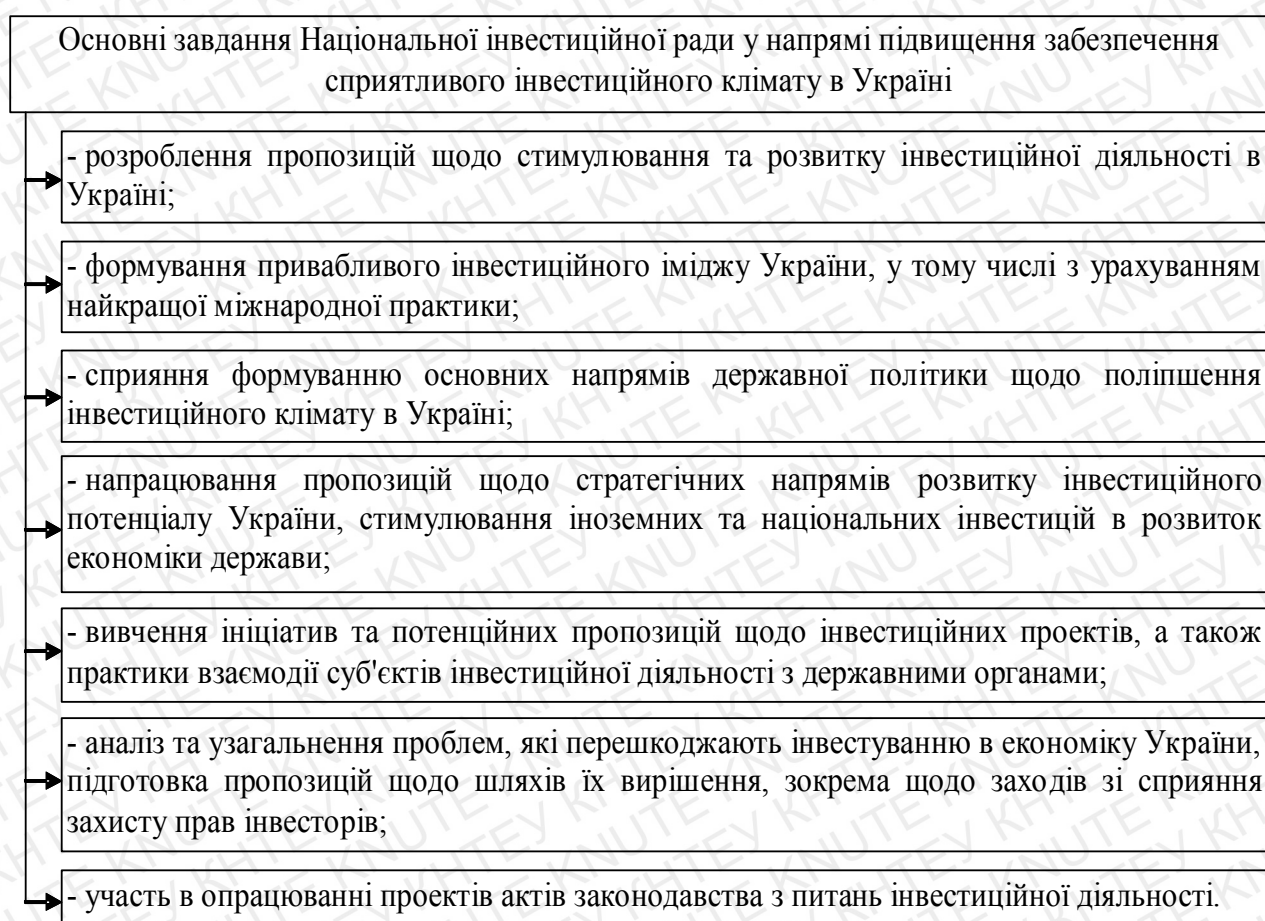

Рис. 3.4. Завдання Національної інвестиційної ради у напрямі підвищення забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні [10, с.96]

В умовах глобалізаційних викликів економічний розвиток України залежить від конкурентоздатності національного механізму у створенні дієвих механізмів забезпечення, з одного боку, вільного руху капіталів, створення сприятливого інвестиційного клімату, з другого боку, забезпечення дієвих механізмів захисту національних інтересів. Європейський Союз є лідером серед реципієнтів іноземних інвестицій. Таким чином, економічна система Європейського Союзу є унікальним прикладом для вивчення досвіду розвитку такого економіко-політичного союзу, зокрема, в питаннях залучення інвестицій.

3.2. Прогнозна оцінка наслідків запровадження запропонованих заходів у міжнародних інвестиційних відносинах України з іншими державами

Ухвалення та ратифікація Угоди про асоціацію та поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі між Україною та ЄС надало додаткові можливості для національної економіки, проте разом із тим вимагає втілення реформ в удосконаленні промислового виробництва. Активізація євроінтеграційних процесів в Україні є дієвою тільки за умови раціональної економічної політики, направленої на зростання інвестиційної привабливості промисловості, що має стати провідним напрямом економічного росту України [3, с.307].

В контексті проблематики запровадження інвестиційної стратегії України в умовах євроінтеграції нині найбільш актуальним питанням є використання позитивних можливостей, які відкриваються у зв'язку з ухваленням нового «Плану зовнішніх інвестицій ЄС» [39].

«[План зовнішніх інвестицій ЄС](#)», прийнятий у вересні 2017 року, має за ціль сприяння надходженню інвестицій в державах-партнерах, що є сусідами ЄС, та в Африці. На основі активізації інвестицій План зовнішніх інвестицій забезпечуватиме інклюзивне зростання, створюватиме нові робочі місця та формуватиме сталий розвиток, головну увагу приділяючи першочерговим інвестиційним напрямам, таким як [39]:

- стабільна енергетика та взаємодія;
- фінансування мікро-, малих та середніх підприємств (ММСП);
- стабільний аграрний комплекс, агропромислове підприємництво та агробізнес;
- сталі міста;
- цифрові технології для розвитку.

План зовнішніх інвестицій має пріоритет у підтримці держав, що є партнерами, на основі:

- [мобілізації фінансів](#) – через Європейський фонд сталого розвитку;
- надання [технічної допомоги](#) для підготовки інвестиційних проєктів;
- створення [сприятливого інвестиційного клімату та бізнес-середовища](#).

План зовнішніх інвестицій базується на досвіді ЄС у галузі функціонування восьми регіональних інвестиційних фондів поза межами ЄС, зокрема Інвестиційного фонду сусідства (ІФС). З моменту створення перших фондів змішаного фінансування ЄС в 2007 році гранти ЄС в сумі 3,4 млрд євро залучили кредитів на суму 26 млрд євро із загальним обсягом інвестицій в країнах-партнерах на суму близько 57 млрд євро. Внесок ЄС до Плану зовнішніх інвестицій в сумі 4,1 млрд євро залучить інвестиції на суму до 44 млрд євро до 2020 року [39].

Передусім, необхідно визначити основні переваги для України від залучення до «[Плану зовнішніх інвестицій](#) ЄС». Хоча після найглибшої кризи 2015 року і відновився економічний розвиток, та він, схоже, стабілізувався на рівні лише 2-3%. А цього недостатньо, щоб забезпечити задоволення усіх очікувань громадян України. Розвиток реального сектора економіки, що ґрунтується на численних стратегічних інституційних реформах останніх періодів, повинен стати постійним викликом як для уряду, так і для його зарубіжних партнерів. Це пов'язано з тим, що стабільне економічне зростання – це найкращий спосіб забезпечити національний розвиток. І, в свою чергу, це зростання надає поштовх для подальшого здійснення реформ.

Україна та її міжнародні партнери повинні самі вкладати інвестиційні

ресурси – у розвиток приватного сектора, в інфраструктуру, в державні послуги. Це повинно «додати паливо у механізм» функціонування вітчизняного фінансового ринку, який поки-що є дуже фрагментованими, та сформувавши для внутрішніх та зарубіжних приватних інвесторів такий ступінь впевненості, що дасть можливість їм справді повірити в національну економіку.

Владна пропозиція є наступною: в рамках новітнього Зовнішнього інвестиційного плану ЄС 2020 року для нашої країни може бути зарезервовано 1,6 мільярдів гривень (50 млн євро), зокрема для компенсації банківського кредитування, і в підсумку – для інвестування у реальний сектор економіки. В межах України це не дуже велика сума інвестицій. Однак, за умови правильного використання, це дасть можливість заволодіти до 16 мільярдів гривень (500 млн євро) приватних інвестицій.

Ця частина інвестицій ЄС надходиться у формі гранту, проте для її одержання необхідно буде здійснити відповідні кроки, що забезпечують довіру інвесторів. Виділення перших 50 млн євро на 2020 рік відбудеться тільки в разі, коли Україна здійснить такі кроки [39]:

1. Регулювання у сфері енергетики.

Щоб енергетичний ринок функціонував правильно, можливості для корупції були ліквідовані, необхідне незалежне регулювання. Для України дуже важливо, щоби нові члени НКРЕКП могли повноцінно здійснювати власні функції за законом, що був складений ВР та підписаний у 2016 році президентом.

2. Удосконалення інституту «бізнес-омбудсмена».

Сьогоднішній бізнес-омбудсмен вже функціонує над формуванням оптимального бізнес-середовища. Однак він і тепер працює тільки на тимчасових засадах. Треба сказати, що тільки остаточне затвердження автономності й незалежності бізнес-омбудсмена надішле бізнесу потрібний сигнал.

3. Урегулювання існуючих вимог щодо е-декларування доходів антикорупційними активістами.

Усі зазначені заходи пов'язані із формуванням довіри до нової України, як інвестиційно привабливої країни. Якщо держава зможе показати, що здатна поважати незалежність регулятора у галузі енергетики та бізнес-омбудсмена, а також – безумовне право простих громадян України виступати проти корупції, то збільшується шанс, що інвестори – як міжнародні, так і вітчизняні – повернуться в Україну, сприяючи тим самим економічному зростанню, яке так необхідне для підвищення рівня життя в усій країні.

За умови таких нових зобов'язань з обох сторін, які втілено у контракті «Реформи заради інвестицій», ми можемо підтримувати прагнення України ставати сильнішою та рухатися вперед разом.

План зовнішніх інвестицій відкриває перед державами Східного партнерства (СхП), в тому числі Україною, додаткові можливості для залучення довгострокових інвестицій [27].

По-перше, у межах новітнього інструменту у держав Східного партнерства з'явиться здатність лобіювати значні асигнування власних партнерів серед держав-членів ЄС (наприклад Німеччини та Польщі) до Фонду гарантування EFSD і, через засідання стратегічної ради, акумулювати більше інвестицій. Україні, Грузії та Молдові слід створити в межах Плану окрему Східну регіональну платформу, яка могла б допомогти ефективніше залучати інвестиції саме в ці країни.

По-друге, на основі ухвалення Угод про асоціацію з ЄС Україна, Грузія та Молдова є більш привабливими для приватних інвесторів в порівнянні з іншими державами асоціації. Ці країни вже четвертий рік втілюють європейські норми та створили зону вільної торгівлі з ЄС, що здатне виявитися перевагою при інвестиціях у проекти, що дають змогу генерувати експорт до ЄС.

По-третє, проекти Плану, порівняно із іншими альтернативами для капіталовкладень в Україні, виглядають менш ризикованими для інвесторів.

У додатку К наведено приклади проектів, які вже підтримав ЄС та які будуть розвиватися за сприяння Плану зовнішніх інвестицій.

Можна зробити висновок, що наша країна здатна розраховувати на доступ

до існуючих можливостей Зовнішнього інвестиційного плану ЄС та актуальну активізацію приватних інвесторів. Інакше, невиконання умов “контракту” здатне спричинити не лише втрати можливостей Плану, проте й до погіршення економічних відносин з ЄС. Зокрема, це погано відобразиться на перспективах ініціатив Президента нашої країни з долучення України до Митного Союзу ЄС, асоціації з Шенгеном, а також інтеграції до Цифрового ринку та Енергетичного союзу ЄС.

З урахуванням реалізації інвестиційних проектів за участю України в рамках реалізації «Плану зовнішніх інвестицій ЕС» можна здійснити прогнозування обсягів прямих іноземних інвестицій в економіку України на наступні періоди. Прогноз результативності запропонованих заходів будемо здійснювати з використанням методики екстраполяційного планування. Дана методика припускає, що у майбутньому плановому періоді тенденції зміни ключових показників не зазнають значних коливань. Тому, прогнозування на наступний період будемо здійснювати на основі розрахунку середнього темпу приросту показників інноваційного розвитку України за 2014-2018 рр. та припущення, що у період у 2019 р. ці темпи росту зберігатимуться. Далі необхідно зробити прогнозний розрахунок прямих іноземних інвестицій в економіці України з урахуванням реалізації «Плану зовнішніх інвестицій ЕС» у 2019 р., що показано у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Прогноз ПІІ в економіці України з урахуванням реалізації «Плану зовнішніх інвестицій ЕС» у 2019-2023 рр., млн.дол.США [розроблено автором]

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	Середній темп приросту 2018 р. до 2014 р., %	Прогноз на 2019 р. (без урахування проектів	Прогноз на 2019 р. (з урахуванням проектів	Вплив реалізованих проектів на іноземні інвестиції
Прямі іноземні інвестиції до України	410	2961	3284	2202	430	129,92	989	1500	+511

Продовження таблиці 3.1

Прямі іноземні інвестиції з України	4089	2551	323	1082	1772	43,45	2542	2800	-258
Сальдо прямих іноземних інвестицій	-3679	410	2961	1120	-1342	57,26	-1553	-1300	+253

Отже, за результатами проведеного прогнозування встановлено, що при існуючих тенденціях розвитку у 2019 році Україна матиме від'ємне сальдо ПІІ у розмірі 1553 млн.дол.США. Водночас, реалізація інвестиційних проектів за участю України в рамках реалізації «Плану зовнішніх інвестицій ЕС» буде ефективною, оскільки забезпечать зростання сальдо прямих іноземних інвестицій на 253 млн.дол.США.

Висновки до розділу 3

За результатами проведеного дослідження шляхів покращення міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що з метою подальшої стабілізації інвестиційного клімату України важливим нині є питання покращення правової та організаційної платформ для зростання дієвості механізмів розвитку сприятливого інвестиційного клімату та створення основи забезпечення й підвищення конкурентоздатності національної економіки.

2. Встановлено, що важливим інструментом, що дасть можливість заволікти до державного сектору національної економіки додаткові інвестиційні ресурси та забезпечуватиме розвиток партнерських відносин з боку бізнесу та держави, є державно-приватне партнерство (ДПП), що нині за умов економічного розвитку нашої держави є важливою формою співпраці між державними й приватними партнерами, практичною вимогою сучасності.

3. Доведено, що ухвалення та ратифікація Угоди про асоціацію та

поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі між Україною та ЄС надало додаткові можливості для національної економіки, проте разом із тим вимагає втілення реформ в удосконаленні промислового виробництва. Активізація євроінтеграційних процесів в Україні є дієвою тільки за умови раціональної економічної політики, направленої на зростання інвестиційної привабливості, що має стати провідним напрямом економічного зростання України.

4. Обґрунтовано, що Україна та її міжнародні партнери повинні самі вкладати інвестиційні ресурси – у розвиток приватного сектора, в інфраструктуру, в державні послуги. Це повинно «додати паливо у механізм» функціонування вітчизняного фінансового ринку, який поки-що є дуже фрагментованими, та сформувані для внутрішніх та зарубіжних приватних інвесторів такий ступінь впевненості, що дасть можливість їм справді повірити в національну економіку.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження формування міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що нині Україна знаходиться в неоднозначній політико-економічній ситуації, що взяла свій зтяжний початок з середини 2014 року. Тому причиною була агресивна політика Росії, анексія Криму та військові дії на сході країни. За таких умов формування позитивного бізнес-середовища вважається однією з визначальних задач, що постає перед країною сьогодні.

2. Встановлено, що володіючи значним потенціалом для залучення іноземних інвестицій, наша країна його неефективно використовує. Інвестиційна привабливість України підвержена дії численних несприятливих чинників, здебільшого суб'єктивного характеру, таких як, незадовільний перебіг системних реформ через низьку політичну волю влади, значний рівень корупції та незадовільну ефективність протидії цьому ганебному явищу.

3. Виявлено, що зменшення надходжень іноземного капіталу в Україну останнім часом слід пов'язувати з несприятливим інвестиційним іміджем, що викликано низкою чинників, передусім: військово-політичною й економічною нестабільністю, недоліками митної, податкової політики, нерозвиненістю інвестиційної й логістичної інфраструктури. Для прискорення соціально-економічного розвитку й техніко-технологічної модернізації нашої країни потрібно активізувати її наявний інвестиційний потенціал шляхом формування сприятливих умов інвестування у міжнародний бізнес.

4. Обґрунтовано, що формування інвестиційного іміджу України залежить від численних факторів міжнародного середовища, які постійно знаходяться у динамічному розвитку. Дослідження цих факторів дозволить виявити вплив зовнішнього середовища на динаміку та структуру інвестиційних потоків до України. Пропонуємо з метою дослідження факторів впливу на інвестиційний клімат в Україні використовувати відому методику SWOT-аналізу.

5. За даними проведеного дослідження визначено, що сучасний стан макрофакторів впливу на формування інвестиційного іміджу України є сприятливим в цілому. Загальна оцінка становить (+7), що слід вважати позитивним, проте досить низьким та вимагає від керівництва країни впроваджувати активні заходи з підвищення інвестиційної привабливості.

6. Доведено, що виявлення сильних і слабких сторін, які чинять вплив на інвестиційну привабливість нашої країни, слугує індикатором потреби у реалізації заходів, направлених на ліквідацію недоліків та розвиток ширших можливостей для зростання конкурентних переваг й інвестиційного іміджу України. А використання існуючих можливостей дасть можливість реалізувати сформований інвестиційний потенціал та стане запорукою поступового зміцнення міжнародних конкурентних позицій України.

7. Аналіз показав, що з 2002 р. частка нашої країни в світових потоках ПІІ перевищує відносну частку держави в світовому ВВП. З 2007 р. по 2014 р. значення індикатора ефективності припливу прямих іноземних інвестицій в Україну змінювалось не суттєво. Починаючи з 2017 р. економічна активність іноземних інвесторів набула тенденцію до поживавлення, відповідно відбулося зростання ефективності припливу прямих іноземних інвестицій в нашу країну.

8. Встановлено, що стратегія національного розвитку, що мобілізує прямі іноземні інвестиції, повинна розроблятися з урахуванням регіональної специфіки, відображати стан розвитку економіки, ресурсний потенціал, стабільні технологічні риси й конкурентні умови. Залучення інвестицій для сталого регіонального розвитку має виняткове значення в період криз і особливо для вирішення найважливіших соціальних та екологічних проблем України.

9. Обґрунтовано, необхідною умовою розвитку української економіки слід вважати жорсткий державний контроль в межах ясної, продуманої довгострокової стратегії регламентування інвестиційної сфери. Іноземні інвестиції мають бути широко використовуваними у національній економіці, але лише тоді, коли вони будуть відповідати національним інтересам держави.

10. Визначено, що з метою подальшої стабілізації інвестиційного клімату України важливим нині є питання покращення правової та організаційної платформ для зростання дієвості механізмів розвитку сприятливого інвестиційного клімату та створення основи забезпечення й підвищення конкурентоздатності національної економіки.

11. Встановлено, що важливим інструментом, що дасть можливість заволокти до державного сектору національної економіки додаткові інвестиційні ресурси та забезпечуватиме розвиток партнерських відносин з боку бізнесу та держави, є державно-приватне партнерство (ДПП), що нині за умов економічного розвитку нашої держави є важливою формою співпраці між державними й приватними партнерами, практичною вимогою сучасності.

12. Доведено, що Ухвалення та ратифікація Угоди про асоціацію та поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі між Україною та ЄС надало додаткові можливості для національної економіки, проте разом із тим вимагає втілення реформ в удосконаленні промислового виробництва. Активізація євроінтеграційних процесів в Україні є дієвою тільки за умови раціональної економічної політики, направленої на зростання інвестиційної привабливості промисловості, що має стати провідним напрямом економічного росту України.

13. За результатами проведеного прогнозування встановлено, що при існуючих тенденціях розвитку у 2019 році Україна матиме від'ємне сальдо ПП у розмірі 1553 млн.дол.США. Водночас, реалізація інвестиційних проектів за участю України в рамках реалізації «Плану зовнішніх інвестицій ЕС» буде ефективною, оскільки забезпечать зростання сальдо прямих іноземних інвестицій на 253 млн.дол.США.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамович І. В. Напрями активізації державної політики щодо залучення іноземних інвестицій в економіку України / І. В. Абрамович // Економіка та держава. – 2019. – № 9. – С. 25–27.
2. Аверчук Р. Прямі іноземні інвестиції в Україні: війна і мир / Р. Аверчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://archive.voxukraine.org/2019/01/12/investments-in-ukraine-ua>.
3. Біленко Ю.І. Економіка прямих іноземних інвестицій і міжнародна торгівля / Ю. Біленко, Е. ВанДузер, К. Мол // Комерційна дипломатія: торговельна політика і право. – Львів: Астролябія. – 2016. – С. 303-333.
4. Борисова С.Є. Розвиток світового фінансового ринку умовах глобалізації: монографія / С.Є. Борисова [за наук. ред. Макогона Ю.В.].- Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 310 с.
5. Бузько І.Р. Інвестиційна політика у глобальному вимірі: формування та реалізація: монографія / І.Р. Бузько, В.І. Чиж, А.Ю. Тищенко; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля.– Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. – 192 с.
6. Вербицька Г. Міжнародний імідж України: проблеми та шляхи формування / Г. Вербицька [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ijimv.knukim.edu.ua/zbirnyk/1_1/knukim_zbirka_170x265mmСМУК_part2_print.pdf
7. Герзанич В. М. Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні [Електронний ресурс] / В. М. Герзанич // Ефективна економіка : електр. наук. фах. вид. - 2017. - № 4. - Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/n=4&y=2017>.
8. Глібко С. В. Інвестиційна модель економіки України в умовах адаптації законодавства України до права ЄС (господарсько-правовий аспект) / Н. М. Внукова, С. В. Глібко // Адаптація до права ЄС регулювання економіки України в сучасних умовах : зб. наук. пр. (за матеріалами «Круглого столу», м. Харків, 26 трав. 2018 р.) / редкол.: С. М. Прилипко, Ю. Є. Атаманова, С. В. Глібко, К. В.

Єфремова. – Х. : НДІ ПЗІР, 2018. – С. 131–137.

9. Глуха Г.Я. Прямі іноземні інвестиції у контексті економічного зростання / Г.Я. Глуха // Економічний нобелівський вісник. -2019. - № 1 (7). - С. 113- 121.

10. Головаш Б.Е. Інвестиційний потенціал інтеграції України в Європейський Союз // Наукові праці Полтавської ДАА. Серія: Економічні науки.– Вип. 4.– Т. 2.– С. 94-99.

11. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс]: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 385. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>.

12. Економіка України в умовах глобалізації: Монографія / за заг. ред. І.М. Школи, О.В. Бабінської – Чернівці: Книги ХХІ, 2013. - 528 с.

13. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

14. Закон України «Про Антимонопольний Комітет України» (від 26.11.1993.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>

15. Закон України «Про захист економічної конкуренції» (від 18.05.2016) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>

16. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України у 2018 році: стат. бюл. / Відповід. за вип. І.С. Петренко. – Київ : Державна служба статистики України, 2019. – 140 с.

17. Іщенко М. Імідж України в контексті глобальних трансформаційних процесів / М. Іщенко, О. Пецух // Політичний менеджмент. - 2018. - № 4 - С. 158 – 165.

18. Кадєєва І. В. Прямі іноземні інвестиції як фактор становлення інноваційної економіки в Україні / І. В. Кадєєва // Збірник наукових праць

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.
Економіка. – 2017. – Вип. 14. – С. 193–199.

19. Касич А.О. Розвиток інвестиційно-інноваційних процесів в Україні: джерела, оцінка, перспективи: монографія / А.О. Касич. – Кременчук: КДПУ, 2015. – 406 с.

20. Ключковський О.В. Оцінка стану інвестиційної привабливості України у міжнародних рейтингах / О.В. Ключковський, В.О. Ключковська // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки, 2019. - №2(53). – Т.2. – С. 90-95.

21. Козик В. В. Чинники інвестиційного процесу / В. В. Козик, А. І. Бажанова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». - 2017. - № 5. - С. 219-223.

22. Колосок С.В. Формування іміджу в системі державного управління / С.В. Колосок // Актуальні проблеми державного управління: наук. зб. - Вип. III: наук. вид. - Одеса: АстроПринт, 2018. - С. 84-90.

23. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

24. Кублікова Т.Б. Прямі іноземні інвестиції: стратегія розвитку України: монографія / Т.Б. Кублікова. – Одеса. – «Атлант», 2018. – 278 с.

25. Лесечко М. Д. Інвестиційний клімат: теорія і практика : монографія / М. Д. Лесечко, А. О. Чемерис, О. М. Чемерис ; Укр. Акад. держ. упр. при Президентові України. Львів. філ. - Львів : ЛФ УАДУ, 2012. - 166 с.

26. Личова Г. В. Імідж країни в глобальному просторі / Г. В. Личова // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Серія: “Економіка” – 2015. – Випуск 85. – С. 33-36.

27. Макроекономічна база даних Європейської Комісії.– [Електронний ресурс].– http://ec.europa.eu/economy_finance/ameco/user/serie/SelectSerie.cfm.

28. Медведкіна Є.О. Трансформація світової фінансової системи у глобальному вимірі: монографія / Є.О. Медведкіна / за наук. ред. Ю.В. Макогона. – Донецьк: Донецький національний університет, 2013. – 300 с.

29. Міжнародні стратегії економічного розвитку / [Козак Ю.Г., Єхануров Ю.І., Ковалевський В.В. та ін.] – К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 353 с.

30. Місце України в рейтингу глобальної конкурентоспроможності – 2018 [Електронний ресурс] Рада реформ. – Режим доступу: <http://reforms.in.ua/ua/news/ukrayina-u-reytingu-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2019>.

31. Навроцька Н.А. Трансформація світового інвестиційного простору в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Н.А. Навроцька // Економічний часопис № 3-4 (1) 2017 - С. 13-16. - Режим доступу: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&use

32. Національна ідея і соціальні трансформації в Україні / М.В. Попович. - К.: Укр. Центр духовн. культури, 2017. - 328 с.

33. Офіційний сайт European Business Association. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eba.com.ua/uk>

34. Офіційний сайт Європейського Інвестиційного Банку /Інформація /Офіційний сайт Європейського Інвестиційного Банку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://www.eib.org/>.

35. Офіційний сайт Європейської Комісії / Інформація/ Офіційний сайт Європейської Комісії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – http://ec.europa.eu/index_en.htm.

36. Офіційний сайт Національного банку України. // Статистична звітність [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?>

37. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.worldbank.org.

38. Офіційний сайт Світового економічного форуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.weforum.org.

39. План зовнішніх інвестицій ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2018-05/page1-2-UA-impression.pdf>

40. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print1329920371454271>.

41. Пріоритети інвестиційної політики в контексті модернізації економіки України / А. П. Павлюк, Д. С. Покришка, О. О. Молдован, Д. В. Ляпін [та ін.] ; [за ред. Я. А. Жаліла]. – К. : НІСД, 2019. – 80 с.

42. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) в Україну та з України за 2010–2018 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zd/pik/pik_u/pik_rik_2018.html.

43. Ромусік Я.В. Прямі іноземні інвестиції: світові тенденції та структурний розподіл в економіці України / Я.В. Ромусік // Економіка промисловості - 2018. - № 3-4. - С. 59-60.

44. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

45. Ткачик Ф. П. Ключові орієнтири формування сприятливого інвестиційного клімату / Ф. П. Ткачик // Інвестування: практика та досвід. – 2018. – № 20. – С. 47–50.

46. Фатюха Н.Г. Стан і перспективи залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України / Н.Г. Фатюха, Я.Ю. Дем'яненко // Сталий розвиток економіки. - 2018. - № 3. -С. 54-59.

47. Формування міжнародного іміджу України в західному світі (на прикладі Польщі) / Г. Лавриненко // Схід. - 2019. - № 4 (111). - С. 149-154.

48. Humer, Stephen H. The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment / Humer, Stephen H. – (MIT Press), 2013. – 253 с.

49. International business: the challenge of competition / Donald A. Ball, Wendell H. McCulloch, Jr. 2017. - 6th ed. 773 p.

50. The Council for International Investment Promotion [WWW resource]. – Mode of access : <http://en.cciip.org.cn/>.

ДОДАТКИ

Нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності в Україні

Джерело	Нормативно-правове регулювання
Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. [12]	Конституція України у статті 42 надала кожному право на незаборонену законом підприємницьку діяльність. І хоча за великим рахунком, виходячи з визначення понять «інвестиції» та «інвестиційна діяльність» інвестиційну діяльність не завжди можна віднести до підприємництва, однак тут мається на увазі весь спектр економічних прав людини і громадянина.
Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. [5]	Регулює суму вкладень інвестицій в підприємство. Він спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування економіки України.
Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII [30]	Цей Закон визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України. Він спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування економіки України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції.
Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV [31]	Цей закон визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлює форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом.
Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 № 5080-VI [32]	Цей Закон спрямований на забезпечення залучення та ефективного розміщення фінансових ресурсів інвесторів і визначає правові та організаційні основи створення, діяльності, припинення суб'єктів спільного інвестування, особливості управління активами зазначених суб'єктів, встановлює вимоги до складу, структури та зберігання таких активів, особливості емісії, обігу, обліку та викупу цінних паперів інститутів спільного інвестування.
Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 94/96-ВР [33]	Цей Закон визначає особливості режиму іноземного інвестування на території України, виходячи з цілей, принципів і положень законодавства України. Для іноземних інвесторів на території України встановлюється національний режим інвестиційної та іншої господарської діяльності, за винятками, передбаченими законодавством України та міжнародними договорами України.
Постанова КМУ «Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні» від 02.02.2011 № 389 [29]	Метою Програми є перехід на інноваційну модель розвитку економіки, модернізація виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринку, запобігання впливу міжнародної фінансової кризи на розвиток економіки.
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» від 26.04.2000 № 91 [28]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інвестиції, операції із спільної діяльності та її розкриття у фінансовій звітності. Норми Положення (стандарту) 12 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).

Додаток Б

Структура прямих іноземних інвестицій по регіонах України у 2014-2018 роках, млн. дол. США [73]

Регіон	2014		2015		2016		2017		2018		2018 р. до 2014 р., п.с.	2018 р. до 2017 р., п.с.
	млн.дол.	%	млн.дол.	%	млн.дол.	%	млн.дол.	%	млн.дол.	%		
Вінницька	309	0,58	223	0,58	188	0,58	180	0,58	199	0,63	0,05	0,05
Волинська	341	0,64	271	0,71	247	0,77	246	0,79	251	0,8	0,16	0,01
Дніпропетровська	9813	18,27	5785	15,08	4031	12,55	3491	11,18	3688	11,67	-6,60	0,49
Донецька	3789	7,06	2322	6,05	1748	5,44	1250	4	1116	3,53	-3,52	-0,47
Житомирська	363	0,68	260	0,68	223	0,69	216	0,69	227	0,72	0,04	0,02
Закарпатська	438	0,81	334	0,87	312	0,97	317	1,02	325	1,03	0,21	0,01
Запорізька	1075	2	843	2,2	683	2,13	863	2,76	911	2,88	0,88	0,12
Івано-Франківська	814	1,52	926	2,41	837	2,6	827	2,65	905	2,86	1,35	0,22
Київська	1952	3,63	1750	4,56	1593	4,96	1517	4,86	1589	5,03	1,39	0,17
Кіровоградська	147	0,27	71	0,18	53	0,16	59	0,19	70	0,22	-0,05	0,03
Луганська	826	1,54	578	1,51	444	1,38	436	1,4	438	1,39	-0,15	-0,01
Львівська	1380	2,57	1098	2,86	1033	3,22	834	2,67	930	2,94	0,37	0,27
Миколаївська	283	0,53	229	0,6	213	0,66	214	0,68	206	0,65	0,13	-0,03
Одеська	1672	3,11	1423	3,71	1320	4,11	1229	3,93	1203	3,8	0,69	-0,13
Полтавська	1065	1,98	1039	2,71	1000	3,11	1003	3,21	1009	3,19	1,21	-0,02
Рівненська	293	0,54	243	0,63	200	0,62	160	0,51	134	0,42	-0,12	-0,09
Сумська	423	0,79	263	0,69	199	0,62	190	0,61	182	0,57	-0,21	-0,03
Тернопільська	69	0,13	56	0,15	49	0,15	48	0,15	45	0,14	0,01	-0,01
Харківська	2132	3,97	1674	4,37	1520	4,73	643	2,06	638	2,02	-1,95	-0,04
Херсонська	275	0,51	208	0,54	211	0,66	201	0,64	219	0,69	0,18	0,05
Хмельницька	225	0,42	189	0,49	166	0,52	158	0,51	171	0,54	0,12	0,03
Черкаська	888	1,65	513	1,34	348	1,08	334	1,07	336	1,06	-0,59	-0,01
Чернівецька	80	0,15	69	0,18	59	0,18	57	0,18	43	0,13	-0,01	-0,05
Чернігівська	128	0,24	100	0,26	92	0,29	241	0,77	430	1,36	1,12	0,59
м.Київ	25826	48,09	17890	46,64	15356	47,81	16517	52,89	16344	51,71	3,62	-1,18
Усього	53704	100	38357	100	32123	100	31230	100	31606	100	х	х

Додаток В

Структура прямих іноземних інвестицій за окремими країнами світу
в економіці України у 2014-2018 роках, млн. дол. США [73]

Країна	2014		2015		2016		2017		2018		2018 р. до 2014 р., п.с.	2018 р. до 2017 р., п.с.
	млн.дол.	%	млн.дол.	%	млн.дол.	%	млн.дол.	%	млн.дол.	%		
Кіпр	17726	33,01	12769	33,29	10240	31,88	9692	31,03	8933	28,26	-4,74	-2,77
Нідерланди	9008	16,77	6987	18,22	6185	19,25	5754	18,42	6395	20,23	3,46	1,81
Німеччина	2908	5,42	2105	5,49	1598	4,98	1607	5,14	1683	5,32	-0,09	0,18
Велика Британія	2768	5,15	2153	5,61	1790	5,57	2046	6,55	1944	6,15	1,00	-0,40
Російська Федерація	3526	6,57	2339	6,1	3037	9,45	4350	13,93	797	2,52	-4,04	-11,41
Австрія	2314	4,31	1649	4,3	1560	4,86	1273	4,08	1039	3,29	-1,02	-0,79
Франція	1521	2,83	1395	3,64	1305	4,06	1294	4,14	723	2,29	-0,54	-1,86
Віргінські острови (брит.)	2276	4,24	1988	5,18	1715	5,34	1767	5,66	1358	4,3	0,06	-1,36
США	935	1,74	702	1,83	634	1,97	699	2,24	602	1,9	0,16	-0,33
Інші країни	10723	19,97	6270	16,35	4059	12,63	2750	8,8	8132	25,73	5,76	16,92
Усього	53704	100	38357	100	32123	100	31230	100	31606	100	х	х

Додаток Г

Структура прямих іноземних інвестицій за окремими країнами світу
в економіці України у 2014-2018 роках, млн. дол. США [73]

Вид економічної діяльності	2014		2015		2016		2017		2018		2018 р. до 2014 р., п.с.	2018 р. до 2017 р., п.с.
	млн.дол.	%	млн.дол.	%	млн.дол.	%	млн.дол.	%	млн.дол.	%		
Сільське, лісове та рибне господарство	777	1,45	617	1,61	502	1,56	586	1,88	579	1,83	0,38	-0,05
Промисловість	17681	32,92	12419	32,38	9894	30,8	9668	30,96	10544	33,36	0,44	2,40
Будівництво	1580	2,94	1302	3,39	1104	3,44	1043	3,34	920	2,91	-0,03	-0,43
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	6808	12,68	6038	15,74	5247	16,34	5107	16,35	4958	15,69	3,01	-0,67
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	1535	2,86	1356	3,53	1088	3,39	1086	3,48	985	3,12	0,26	-0,36
Інформація та телекомунікації	1895	3,53	1646	4,29	2089	6,5	2076	6,65	2100	6,64	3,12	0,00
Фінансова та страхова діяльність	12261	22,83	6422	16,74	4350	13,54	3627	11,62	3526	11,16	-11,67	-0,46
Операції з нерухомим майном	4768	8,88	3979	10,37	3882	12,09	3764	12,05	3796	12,01	3,13	-0,04
Професійна, наукова та технічна діяльність	4007	7,46	2635	6,87	2223	6,92	2254	7,22	2131	6,74	-0,72	-0,47
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1687	3,14	1340	3,49	1223	3,81	1507	4,83	1551	4,91	1,77	0,08
Інші	705	1,31	603	1,57	520	1,62	512	1,64	517	1,64	0,32	-0,01
Усього	53704	100	38357	100	32123	100	31230	100	31606	100	x	x

Аналіз можливостей і загроз політичних факторів у формуванні міжнародного інвестиційного іміджу України

Фактор середовища	Ваго- мість фактора	Вплив факто- ра	Напря- м впливу	Рівень важли- вості фактора
Політичні фактори				
Зміна політичного вектору розвитку в країні внаслідок виборів Президента у 2019 році	3	3	+1	+9
Зміна політичних сил в країні внаслідок позачергових виборів до Верховної Ради в Україні у 2019 році	3	3	+1	+9
Початок реформування політико-правового устрою в Україні у 2019 році	3	2	+1	+6
Розвиток державних органів управління інвестиційною інфраструктурою в країні	2	2	+1	+4
Розвиток корупції та її політичне «кришування» у митній та податковій системах	3	3	-1	-9
Відсутність дієвого механізму правового захисту інвесторів від боржників та недобросовісних партнерів	3	2	-1	-6
Значний адміністративний контроль і бюрократичні перешкоди	2	2	-1	-4
Розвиток державного протекціонізму у сфері залучення іноземних інвестицій	2	2	+1	+4
Удосконалення правового захисту статусу іноземного інвестора в Україні	1	2	-1	-2
Рейдерські захоплення та політико-правова протидія цим явищам в Україні	2	2	+1	4
Загальний рівень впливу політичних факторів	x	x	x	+15

Аналіз можливостей і загроз економічних факторів у формуванні міжнародного інвестиційного іміджу України

Фактор середовища	Ваго- мість фактора	Вплив факто- ра	Напря- м впливу	Рівень важли- вості фактора
Економічні фактори				
Покращення місця України у рейтингах міжнародного інвестиційного клімату	3	3	+1	+9
Скорочення рівня інфляції та розвиток дефляційних процесів	3	2	+1	+6
Посилення залежності України від іноземних інвесторів та іноземного позикового капіталу	3	3	-1	-9
Розвиток фінансового сектору економіки України та його роль у формуванні інвестиційної привабливості	2	2	-1	-4
Стан розвитку інвестиційного ринку	2	3	-1	-6
Формування сприятливого бізнес-середовища для залучення іноземних інвестицій	3	3	+1	+9
Зростання внутрішнього попиту на продукцію з високим рівнем інноваційної складової	2	1	+1	+2
Проведення міжнародних ділових заходів, бізнес-конференцій з питань іноземного інвестування на рівні Уряду та КМУ	3	2	+1	+6
Удосконалення економічного механізму залучення іноземних інвестицій в країні	3	2	-1	-6
Розмір внутрішнього ринку та потенціал його розвитку для іноземних інвесторів	2	2	+1	+4
Загальний рівень впливу економічних факторів	x	x	x	+11

Аналіз можливостей і загроз соціально-культурних факторів у формуванні міжнародного інвестиційного іміджу України

Фактор середовища	Ваго- мість фактора	Вплив факто- ра	Напря- м впливу	Рівень важли- вості фактора
Соціально-культурні фактори				
Розвиток міжнародних культурних зв'язків України з країнами Європейського Союзу та провідних країн	3	2	+1	+6
Розвиток української діаспори в окремих економічно розвинених країнах	2	2	+1	+4
Вплив міграційних процесів в країні на інвестиційний клімат (трудова міграція)	3	3	-1	-9
Складна демографічна ситуація в країні (старіння нації)	2	2	-1	-4
Уповільнення темпів людського розвитку в країні	2	3	-1	-6
Зонішня воєнна агресія, що загрожує національній безпеці	3	3	-1	-9
Корумпованість суспільства	2	2	-1	+4
Інвестиційна активність населення України	3	2	+1	+6
Розвиток продуктивних сил та потенціал створення робочих місць в Україні	3	2	-1	-6
Свобода віри та розвиток релігії і її впливу на інвестиційний клімат в Україні	1	1	+1	+1
Загальний рівень впливу соціально-культурних факторів	x	x	x	-13

Аналіз можливостей і загроз науково-технічних факторів у формуванні міжнародного інвестиційного іміджу України

Фактор середовища	Ваго- мість фактора	Вплив факто- ра	Напря- м впливу	Рівень важли- вості фактора
Науково-технічні фактори				
Стимулювання залучення інвестицій у наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність	3	2	+1	+6
Рівень податкового навантаження у реалізації глобальних та інноваційних проектів іноземного інвестування	2	2	-1	-4
Розвиток патенто-ліцензійного захисту у сфері іноземного інвестування	3	3	-1	-9
Нерозвиненість транспортної інфраструктури та значні недоліки у функціонуванні енергетичного комплексу країни	2	2	-1	-4
Розвиток діджиталізації економіки країни	3	3	+1	+9
Участь України у процесах міжнародного обміну технологіями	2	2	+1	+4
Розвиток ринку інтелектуального капіталу	3	3	-1	-9
Стан розвитку інноваційної інфраструктури іноземного інвестування	3	2	+1	+6
Розвиток експортоорієнтованого науково-технічного потенціалу підприємств України	3	2	-1	-6
Розвиток науково-технічної бази підтримки інвестиційних проектів в Україні	1	1	+1	+1
Загальний рівень впливу науково-технічних факторів	x	x	x	-6

Сильні і слабкі сторони у формуванні міжнародного інвестиційного іміджу України

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вигідне географічне розташування України 2. Ратифікація Угоди про асоціацію з ЄС 3. Законодавчі зміни та реформи 4. Інвестиційні та економічні форуми 5. Спрощення процедур реєстрації іноземних компаній 6. Людський капітал 7. Природні ресурси 8. Проведення міжнародних ділових заходів, бізнес-конференцій 9. Система освіти 10. Розмір внутрішнього ринку 11. Високий потенціал агробізнесу, інформаційних технологій, хімічної та енергетичної галузей (за оцінками міжнародних експертів) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Низька платоспроможність населення 2. Велика частка тіньової економіки 3. Непрозорість влади та корупція 4. Дефіцит державного бюджету 5. Складність і довготривалість процедур, пов'язаних із будівництвом і землеволодінням 6. Інституційне середовище 7. Рішення в економічній політиці, спричинені тенденціями до популізму та бажанням отримати голоси виборців 8. Макроекономічна нестабільність 9. Низька ефективність фінансового і товарного ринків 10. Якість національного бізнес-клімату 11. Низький рівень технологічного розвитку

Загальні характеристики та очікувані результати інвестиційних проектів за участю України в рамках реалізації «[Плану зовнішніх інвестицій ЕС](#)» [26]

1. EFSE (ВІКНО СУСІДСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ФОНДУ ДЛЯ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ)	
Характеристика	Показники
Фонд сприяє економічному розвитку та процвітання через стале забезпечення додаткового фінансування, насамперед для мікро- та малих підприємств (ММП) та приватних господарств, через відповідні місцеві фінансові установи. У зв'язку з цим, мета фонду полягає в: (I) залученні капіталу приватного сектору до фонду, що забезпечить залучення інвестицій у регіон для розвитку приватного сектору, зокрема мікро- та малих підприємств та приватних господарств; (II) наданні підтримки країнам-бенефіціарам у розвитку ринкової економіки, зокрема через створення конкурентоспроможного сектору. Більшість кредитів EFSE було надано комерційним банкам, меншу частину – мікрофінансовим банкам та мікрокредитним організаціям.	Внесок ЄС: 5,1 млн. євро
	Загальний обсяг інвестицій: 271 млн. євро
	Основна фінансова інстит.: Німецький банк розвитку (KfW)
	Країни: Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Грузія, Молдова, Україна
2. МЕХАНІЗМ ПРЯМОЇ ПІДТРИМКИ МСП В РАМКАХ ПВЗВТ	
Механізм поєднує кредити та гранти ЄС з метою підтримки прямого фінансування малих та середніх підприємств (МСП) в Грузії, Молдові та Україні. Він спрямований на покращення доступу до фінансування через забезпечення систем гарантій та технічної допомоги для збільшення кількості життєздатних проектів, впроваджуваних малими та середніми підприємствами. Цілі механізму: (I) покращення доступу МСП до фінансування та зменшення дефіциту довгострокового фінансування; (II) забезпечення довгострокового фінансування в місцевій валюті, що дозволить знизити валютні ризики для МСП; (III) сприяння МСП у визначенні якісних інвестиційних проектів та надання допомоги в їх успішному впровадженні, вдосконаленні структури управління підприємств та їх ознайомлення з найкращими практиками; (IV) сприяння розвитку місцевих фінансових ринків відповідно до принципів сталого розвитку та ринкових принципів. Бенефіціарами механізму є, з-поміж інших, малі та середні підприємства, що здійснюють свою діяльність у таких сферах, як агробізнес, виробництво та послуги, нерухомість та туризм, а також інформаційно-комунікаційні технології.	Внесок ЄС: 10,22 млн. євро
	Загальний обсяг інвестицій: 90 млн. євро
	Основна фінансова інстит.: ЄБРР
	Країни: Грузія, Молдова, Україна
МЕХАНІЗМ ФІНАНСУВАННЯ МСП – ЕТАП II	
Основною метою Механізму фінансування МСП в Україні є покращення доступу до фінансування в місцевій валюті для МСП країни, зокрема для мікро-, малих та середніх підприємств (ММСП), які не отримують дохід в іноземній валюті та не можуть понести великі витрати, пов'язані із залученням кредитних коштів. Програма спрямована на посилення довіри фінансових посередників для надання фінансування МСП, в тому числі мікропідприємствам, після фінансової кризи; посилення спроможності фінансових посередників в оцінюванні та моніторингу пов'язаних ризиків, а також в управлінні фінансуванням МСП; зміцнення та поглиблення ринків кредитування МСП в національній валюті, а також розширення варіантів фінансування, доступних для реального сектору економіки; сприяння безперервному розвитку ринкових фінансових установ та створенню організаційної інфраструктури.	Внесок ЄС: 15,4 млн. євро
	Загальний обсяг інвестицій: 170 млн. євро
	Основна фінансова інстит.: ЄБРР, ЄІБ та KfW
	Країни: Україна

СХІДНОСВРОПЕЙСЬКЕ ПАРТНЕРСТВО З ПИТАНЬ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЕКОЛОГІЇ – Е5Р	
<p>Е5Р – це багатосторонній донорський фонд з бюджетом в розмірі 180 млн. євро, заснований під час головування Швеції в ЄС у 2009 році з метою стимулювання притоку інвестицій у реалізацію муніципальних проєктів в галузі підвищення енергоефективності та охорони навколишнього середовища в регіоні Східного партнерства. Фонд Е5Р акумулює фінансові внески з боку ЄС та групи з 21 країни, в тому числі країн-бенефіціарів фонду. Ці внески використовуються як гранти для підтримки проєктів у муніципальному секторі. Проєкти, ухвалені для реалізації в Україні, продемонстрували, що гранти Е5Р можуть забезпечити залучення інвестицій в обсягах, які в середньому в п'ять разів перевищують суму виділених грантів. Критерії, що застосовуються під час розподілення грантів, є гнучкими та дозволяють врахувати пріоритети кожної країни-бенефіціара, забезпечуючи досягнення загальної мети щодо зниження рівнів споживання енергії, забруднення навколишнього середовища та викидів парникових газів. Фонд також надає підтримку у веденні діалогу з питань розробки політики та реформуванні нормативноправової бази.</p>	Внесок ЄС: 89 млн. євро
	Загальний обсяг інвестицій: близько 700 млн. євро
	Основна фінансова інстит.: ЄБРР
	Країни: Україна, Грузія, Молдова, Вірменія, Азербайджан, Білорусь

РЕФЕРАТ

«Формування міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості»

Випускна кваліфікаційна робота: загальний обсяг роботи 55 стор, робота містить 10 рис., 13 табл., 10 додатків, 50 літературних джерел

Об'єкт дослідження – процес формування міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості.

Предмет дослідження – теоретичні засади та методичні підходи формування міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості.

Мета роботи – удосконалення теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо формування міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості для рівноправного входження у систему світогосподарських зв'язків.

Методи дослідження – методи порівняльного й системного аналізу та синтезу, наукових узагальнень, методи єдності історичного і логічного, індукції і дедукції, метод ринкових досліджень.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, виявлено ступінь її розкриття в економічній літературі вітчизняними і зарубіжними науковцями; сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження.

У **першому розділі** «Дослідження сучасного стану інвестиційної привабливості України» здійснено оцінку міжнародного іміджу та інвестиційної привабливості України, а також проведено аналіз динаміки та структури іноземного інвестування в Україну.

У **другому розділі** «Оцінка ефективності залучення іноземних інвестицій через міжнародний імідж України» здійснено оцінку факторів впливу зовнішнього середовища на динаміку та структуру інвестиційних потоків до України та виконано аналіз ефективності залучення іноземних інвестицій до України.

У третьому розділі «Шляхи покращення міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості» обґрунтовано пріоритетні напрями політики щодо підвищення привабливості України для іноземних інвесторів та представлено прогностичну оцінку наслідків запровадження запропонованих заходів у міжнародних інвестиційних відносинах України з іншими державами.

Висновки окреслюють теоретичне узагальнення і вирішення наукової проблеми, сутність якої полягає у комплексному дослідженні, оцінці та розробці пропозицій з формування міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості.

АНОТАЦІЯ

Вошан В.В. Формування міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості

Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка», спеціалізацією «Міжнародна економіка». Київський національний торговельно-економічний університет.

Випускна кваліфікаційна робота містить теоретико-методичні засади формування міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості для рівноправного входження у систему світогосподарських зв'язків. У процесі дослідження здійснено оцінку міжнародного іміджу та інвестиційної привабливості України, а також проведено аналіз динаміки та структури іноземного інвестування в Україну. Здійснено оцінку факторів впливу зовнішнього середовища на динаміку та структуру інвестиційних потоків до України та виконано аналіз ефективності залучення іноземних інвестицій до України. Проведений аналіз формування інвестиційної привабливості дозволив обґрунтувати пріоритетні напрями політики щодо підвищення привабливості України для іноземних інвесторів та представити прогноз оцінку наслідків запровадження запропонованих заходів у міжнародних інвестиційних відносинах України з іншими державами.

Ключові слова: міжнародний імідж, інвестиції, інвестиційний імідж, міжнародна інвестиційна привабливість, міжнародні інвестиційні відносини

SUMMARY

Voshchan V.V. Formation of Ukraine's international image in measuring its investment attractiveness

Graduate qualification work for the master's degree in the specialty 051 "Economics", specialization "International economics". Kyiv National University of Trade and Economics.

The final qualification work contains the theoretical and methodological principles of forming the international image of Ukraine in measuring its investment attractiveness for equal entry into the system of world economic relations. In the course of the research, the international image and investment attractiveness of Ukraine were evaluated, and the dynamics and structure of foreign investment in Ukraine were analyzed. The factors of influence of the external environment on the dynamics and structure of investment flows to Ukraine were evaluated and the analysis of the effectiveness of attracting foreign investments to Ukraine was made. The conducted analysis of the formation of investment attractiveness made it possible to substantiate the priority directions of the policy on increasing the attractiveness of Ukraine for foreign investors and to provide a forecast assessment of the consequences of the implementation of the proposed measures in the international investment relations of Ukraine with other countries.

Keywords: international image, investment, investment image, international investment attractiveness, international investment relations